

(Ф 03.02 – 96)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний авіаційний університет

Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій

Система менеджменту якості

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС

навчальної дисципліни

**«Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю
в установах та організаціях»**

галузі знань: 02 «Культура і мистецтво»
спеціальності: 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»
ОПП: «Документознавство та інформаційна діяльність»

СМЯ НАУ НМК 12. 01.09–43–2023

КИЇВ

Система менеджменту якості.
Навчально-методичний комплекс
навчальної дисципліни
«Організація та управління
інформаційно-аналітичною діяльністю
в установах та організаціях»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
НМК 12.01.09–43–2023

Стор. 2 з 58

Навчально-методичний комплекс розробили:

доцент кафедри історії
та документознавства,
доцент кафедри історії
та документознавства

Тетяна КЛИШІНА

Янна ЧЕПУРЕНКО

Навчально-методичний комплекс обговорено та схвалено на засіданні
кафедри історії та документознавства, протокол № 8 від «28» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри

Ірина ТЮРМЕНКО

Навчально-методичний комплекс обговорено та схвалено на засіданні
НМРР Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол № 7
від «6» вересня 2023 р.

Голова НМРР

Анжеліка КОКАРЄВА

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 1 з 58	

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ

Дисципліна «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю
в установах та організаціях»

галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

освітньо-професійна «Документознавство та інформаційна діяльність»

програма

№	Складова комплексу	Позначення електронного файлу ¹⁾	Наявність	
			друкова ний вигляд 2)	електронний вигляд ³⁾
1	Робоча програма навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	01_ ОУАПУО_РП	x	x
2	Силабус навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно- аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	02_ ОУАПУО_СЛ	x	x
3	Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	03_ ОУАПУО_КЛ	x	x
4	Методичні рекомендації до виконання курсowego проекту та кваліфікаційної роботи	04_ ОУАПУО_КР	x	x
6	Питання для підготовки до МК та ЕК	06_ ОУАПУО_МК_ЕК	x	x
7	Зразок білетів модульного контролю	07_ ОУАПУО_МК	x	x
	Зразок білетів екзаменаційного контролю	08_ ОУАПУО_ЕК	x	x

¹⁾ XXX – скорочена назва дисципліни (перші літери кожного слова з назви дисципліни)

²⁾ Вказується дата затвердження до друку та номер справи у Номенклатурі справ кафедри

³⁾ Вказується дата розміщення у інституційному депозитарії АБО дата та місце розміщення на кафедрі

⁴⁾ У вигляді переліку теоретичних питань та типових завдань для розв'язку, з яких формуватимуться білети для проведення модульної контрольної роботи

	<p>Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»</p>	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 2 з 58	

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ ТА ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА**

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

з дисципліни **«Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»**

за спеціальністю

029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

Укладачі:

кандидат історичних наук,

доцент Тетяна КЛИНІНА,

кандидат історичних наук,

доцент Янна ЧЕПУРЕНКО

Конспект лекцій розглянутий та схвалений

на засіданні кафедри історії та документознавства

Протокол № 9 від «28» вересня 2023 р.

Завідувач кафедри _____ Ірина ТЮРМЕНКО

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 3 з 58	

Лекція 1

Тема: «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях» як освітній компонент

План

1. Предмет, об'єкт, мета, принципи, завдання, структура та специфіка навчальної дисципліни.
2. Понятійний апарат дисципліни.
3. Місце навчальної дисципліни в системі дисциплін документно-комунікаційного циклу.

Рекомендована література

1. Інформаційний ринок продуктів і послуг : консп. лекцій / уклад. І. О. Давидова. Харків: ХДАК, 2016. 69 с.
2. Азаренков, Г., Писарчук, О. Трансформація інформаційно-аналітичного забезпечення в управлінні сільськогосподарським підприємством. *Молодий вчений*, 2020. 5 (81). С.133-137. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-5-81-29>
3. Григораш С. М. Організація та управління діяльністю інформаційних установ : конспект лекцій. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. 234 с.
4. Демчина Л. І. Аналітична інформація як засіб підготовки управлінських рішень органами місцевого самоврядування. *International Academy Journal Web of Scholar*. 2020. 4(46). С. 32 – 37.
5. Мейко О.В. Сутність інформаційно-аналітичної діяльності у прийнятті рішень щодо формування структур прикордонних підрозділів. *Право та державне управління*, 2020. №2. С. 176 – 180.

Конспект лекції

Об'єкт навчальної дисципліни - інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях.

Предмет навчальної дисципліни - організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях

Метою навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти знань про зміст процесів інформаційно-аналітичної діяльності, ознайомлення з теоретичними, методологічними та практичними аспектами управління та організації діяльності вітчизняних установ та організацій, тенденціями розвитку інформаційного ринку, вироблення навичок й умінь організації інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень під час здійснення різних типів інформаційно-аналітичної діяльності.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є: забезпечення розуміння сутності інформаційно-аналітичної діяльності, її змісту та завдань в діяльності сучасних вітчизняних установ та організацій; оволодіння базовими інструментами управління інформаційно-аналітичною діяльністю, набуття вміння організувати пошук, збирати та обробляти інформацію, використовувати необхідну інформацію для прийняття раціональних управлінських рішень; засвоєння теоретичних знань щодо правової бази організації та управління інформаційно-аналітичною діяльністю у межах установ, організацій та суспільства; ознайомлення з методами організації інформаційно-аналітичної діяльності; розкриття практики організації та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях; формування практичних навичок щодо застосування прийомів управління маркетинговими комунікаціями в інформаційно-аналітичній діяльності; аналіз перспектив та проблем розвитку інформаційно-аналітичної діяльності в Україні.

Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна: формувати стратегії системної організації, модернізації, підвищення ефективності управління інформаційною, бібліотечною та архівною діяльністю; здійснювати організацію та управління інформаційно-аналітичною діяльністю на підприємствах та установах; розробляти проекти автоматизації формування інформаційних ресурсів бібліотечних та архівних установ; застосовувати технології створення та підтримки функціонування електронних бібліотек та архівів, вивчення та задоволення інформаційних потреб користувачів; розробляти моделі предметної галузі, застосовувати принципи проектування автоматизованих БД, семантичного вебу,

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 4 з 58	

веб-сервісів та соціальних медіа в інформаційній діяльності; створювати та реалізовувати затребувані споживачами інформаційні продукти та послуги; здійснювати маркетингові дослідження ринку інформаційних продуктів та послуг; застосувати законодавчі та нормативні документи, що регулюють функціонування інформаційної сфери; використовувати знання та навички щодо проведення збору даних, моделювання документно-інформаційних систем і їх ресурсів при аналізі конкурентоспроможності установи; застосовувати прикладне програмне забезпечення для вирішення управлінських та/або наукових завдань на основі поєднання інтелектуальних здібностей людини з функціональними можливостями інформаційних систем; застосовувати законодавство, що регулює управління авторськими правами в інформаційній галузі; приймати ефективні, науково-обґрунтовані управлінські рішення в сфері документального й інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності установ і підприємств, у тому числі авіаційної галузі..

Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні компетентності: здатність розв'язувати складні завдання та практичні проблеми у галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи або у процесі навчання, що передбачає проведення дослідження та/або здійснення інновацій та характеризуються невизначеністю умов та вимог; здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність генерувати нові ідеї (креативність); вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети; здатність виявляти ініціативу та підприємливість; здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт; здатність до формування ефективної системи управління інформаційною, бібліотечною та архівною діяльністю; здатність організувати роботу та здійснювати керівництво інформаційно-аналітичними структурними підрозділами на підприємствах, в організаціях та установах, зокрема в архівних та бібліотечних; здатність застосовувати технології та процедури аналітико-синтетичного опрацювання наукової та управлінської інформації; здатність відстежувати тенденції розвитку предметної сфери шляхом проведення аналізу інформаційних потоків та масивів; здатність організувати та реалізовувати маркетингову діяльність інформаційних установ; здатність забезпечувати ефективне управління інноваційними проектами; здатність визначати специфіку предметної сфери діяльності для формулювання завдань автоматизації інформаційних процесів; здатність здійснювати інформаційний моніторинг; здатність застосовувати сучасні технології управління документальними процесами й інформаційно-аналітичною діяльністю установ і підприємств, у тому числі авіаційної галузі.

Основна термінологія навчальної дисципліни:

Інформаційно-аналітична діяльність – специфічний різновид інтелектуальної, розумової діяльності людини, в процесі якої внаслідок певного алгоритму послідовних дій з пошуку, накопичення, зберігання, обробки, аналізу первинної інформації утворюється нова, вторинна аналітична інформація у формі аналітичної довідки, звіту, огляду, прогнозу тощо; сукупність дій на основі концепцій, методів, засобів, нормативно- методичних матеріалів для збору, накопичення, обробки та аналізу даних з метою обґрунтування та прийняття управлінських рішень; це процес, в результаті якого первинна інформація (сирі факти) перетворюються у вторинну, нову, аналітичну інформацію, довершену продукцію, передбачену для передачі замовнику.

Управління - це сукупність дій, заснованих на певних методах, технологіях, механізмах та інструментах, що призводить до досягнення визначеної мети та реалізації конкретних завдань; процес планування, організації, мотивації та контроль організації з метою досягнення координації людських, фінансових, природних і технологічних ресурсів, необхідних для ефективного виконання завдань.

Інформаційний процес - послідовна зміна стану та (або) уявлення про інформацію в результаті дій, які з нею можна виконувати. Такими діями є — створення, збирання, зберігання, обробка,

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 5 з 58	

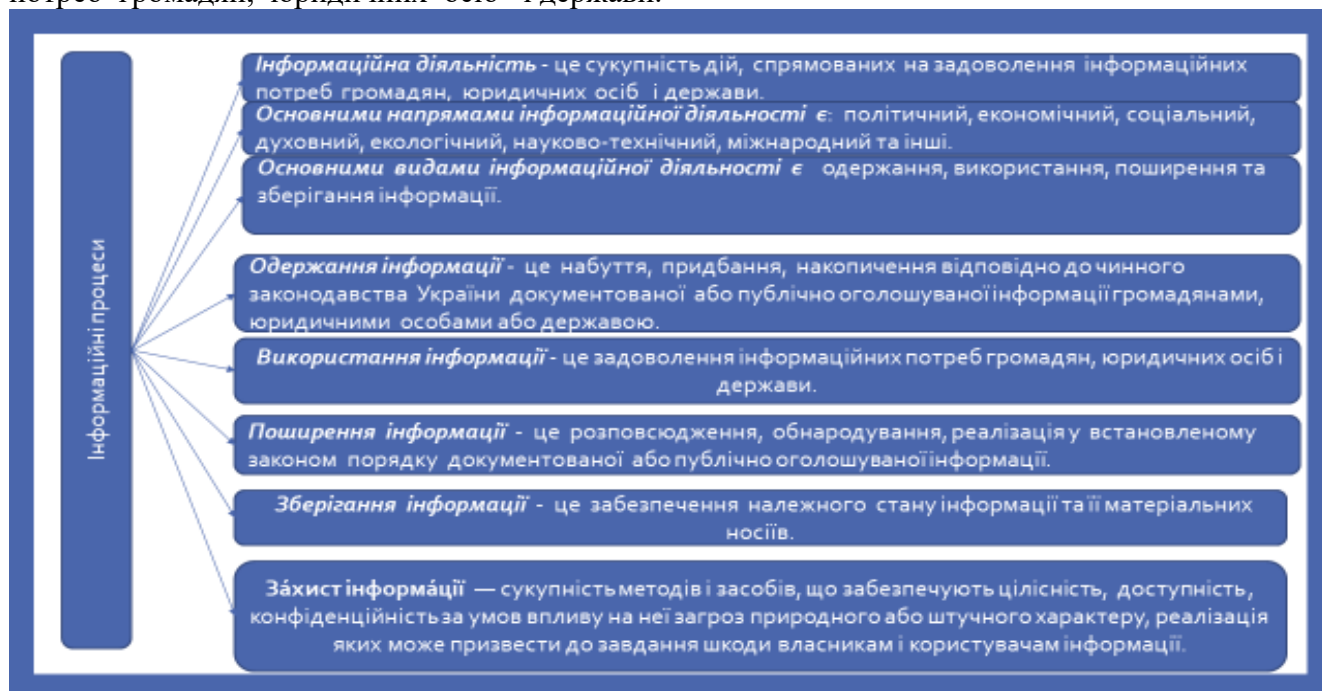
відображення, передавання, розповсюдження, використання, захист, знищення інформації. Під час інформаційного процесу дані перетворюються з одного виду в інший за допомогою певних методів.

Інформаційно-аналітична діяльність в управлінні – це три системні компоненти: методологія аналітичної діяльності, організаційне забезпечення цього процесу та технологічне забезпечення і створення інструментальних засобів для її ведення.

Аналітика в управлінні - це цілісна сукупність принципів методологічного, організаційного та технологічного забезпечення індивідуальної і колективної розумової діяльності, що дозволяє ефективно обробляти інформацію з метою вдосконалення якості наявних і придбання нових знань, а також підготовки інформаційної бази для прийняття оптимальних управлінських рішень.

Інформаційне забезпечення управління – це: 1) сукупність процесів з підготовки й надання спеціально підготовленої інформації для вирішення управлінських, наукових, технічних та інших завдань у відповідності з етапами їх розв'язування; 2) комплекс методів і засобів документаційного, фактографічного і концептографічного обслуговування, використовуваних для задоволення інформаційних потреб у конкретній ситуації або вирішенні управлінських завдань; 3) організація цілеспрямованих масивів інформації та інформаційних потоків, яка включає збирання, зберігання, опрацювання і передавання інформації (у тому числі і з використанням комп'ютерних інформаційних систем) з метою аналізу одержаних результатів для підготовки, обґрунтування і прийняття управлінських рішень.

Інформаційна діяльність - це сукупність дій, спрямованих на задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб і держави.

Одержання інформації - це набуття, придбання, накопичення відповідно до чинного законодавства України документованої або публічно оголошеної інформації громадянами, юридичними особами або державою.

Використання інформації - це задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб і держави.

Поширення інформації - це розповсюдження, обнародування, реалізація у встановленому законом порядку документованої або публічно оголошеної інформації.

Зберігання інформації - це забезпечення належного стану інформації та її матеріальних носіїв.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 6 з 58	

Захист інформації — сукупність методів і засобів, що забезпечують цілісність, доступність, конфіденційність за умов впливу на неї загроз природного або штучного характеру, реалізація яких може призвести до завдання шкоди власникам і користувачам інформації.

Інформаційний простір (національний) - інформаційне середовище, в якому здійснюються інформаційні процеси та інформаційні відносини щодо створення, збирання, відображення, реєстрації, накопичення, збереження, захисту і поширення інформації, інформаційних продуктів та інформаційних ресурсів, на яке розповсюджується юрисдикція держави.

Інформаційний продукт (продукція) - створена виробником сукупність документованої інформації, відомостей, даних і знань, яка призначена для забезпечення інформаційних потреб користувача.

Інформаційні ресурси — це весь обсяг знань, відчужених від їх творців, зафіксованих на матеріальних носіях і призначених для суспільного використання.

Інформаційна послуга — це отримання і надання в розпорядження користувача інформаційних продуктів.

Ринок інформаційних послуг — сукупність економічних, правових і організаційних відносин по продажу і купівлі інформаційних продуктів та послуг (ІПП), які складаються між їхніми постачальниками і споживачами.

Інформаційна безпека — складова національної безпеки, процес управління загрозами та небезпеками державними і недержавними інституціями, окремими громадянами, за якого забезпечується інформаційний суверенітет України;

Інформаційні відносини — відносини, які виникають у всіх сферах життя і діяльності людини, суспільства і держави при одержанні, використанні, поширенні та зберіганні інформації.

Інформаційний суверенітет — здатність держави контролювати і регулювати потоки інформації поза межами держави з метою додержання законів України, прав і свобод громадян, забезпечення національної безпеки держави.

Інформаційна система - організаційно впорядкована сукупність інформаційних ресурсів та інформаційних технологій і засобів забезпечення інформаційних процесів.

Інформаційні технології - цілеспрямована організована сукупність інформаційних процесів з використанням засобів електронної техніки, що забезпечують високу швидкість обробки даних, швидкий пошук інформації, розосередження даних, доступ до джерел інформації незалежно від місця їх розташування.

Інформаційне суспільство - суспільство, в якому більшість робітників займаються створенням, збиранням, відображенням, реєстрацією, накопиченням, збереженням і поширенням інформації, особливо її вищої форми — знань.

Навчальна дисципліна «Організація інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях» базується на знаннях таких дисциплін, як «Інформаційно-аналітична діяльність», «Управління інформаційними проектами», «Інформаційний менеджмент», «Маркетинг інформаційних продуктів та послуг» та є базою для вивчення подальших дисциплін, а саме «Науково-дослідна практика у сфері документознавства та інформаційної діяльності», «Переддипломна практика», «Кваліфікаційна робота».

Лекція 2

Тема: Інформаційно-аналітична діяльність та її компоненти

План

1. Інформаційно-аналітична діяльність як специфічний різновид людської діяльності.
2. Роль інформації в системі суб'єктно-об'єктних відносин інформаційно-аналітичної діяльності.
3. Інформаційно-аналітична служба та її функції.
4. Рівні інформаційно-аналітичної діяльності.

Рекомендована література

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 7 з 58	

1. Інформаційний ринок продуктів і послуг : консп. лекцій / уклад. І. О. Давидова. Харків: ХДАК, 2016. 69 с.
2. Азаренков, Г., Писарчук, О. Трансформація інформаційно-аналітичного забезпечення в управлінні сільськогосподарським підприємством. *Молодий вчений*, 2020. 5 (81). С.133-137. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-5-81-29>
3. Григораш С. М. Організація та управління діяльністю інформаційних установ : конспект лекцій. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. 234 с.
4. Демчина Л. І. Аналітична інформація як засіб підготовки управлінських рішень органами місцевого самоврядування. *International Academy Journal Web of Scholar*. 2020. 4(46). С. 32 – 37.
5. Мейко О.В. Сутність інформаційно-аналітичної діяльності у прийнятті рішень щодо формування структур прикордонних підрозділів. *Право та державне управління*, 2020. №2. С. 176 – 180.

Конспект лекції

Інформація — абстрактне поняття, що має різні значення залежно від контексту. Походить від лат. «*informatio*», яке має декілька значень:

- роз'яснення;
- виклад фактів, подій;
- тлумачення.

Погляд на інформацію з точки зору її споживачів окреслює таке поняття: **інформація** — це нові відомості, які прийняті, зрозумілі і оцінені її користувачем як корисні.

Іншими словами, **інформація** — це нові знання, які отримує споживач (суб'єкт) у результаті сприйняття і переробки певних відомостей.

В залежності від галузі використання термін «**інформація**» одержав безліч визначень, наприклад:

- відомості або повідомлення про щось (побутове);
- роз'яснення, виклад;
- комунікація та зв'язок, в процесі якого усувається невизначеність (Клод Шеннон);
- міра неоднорідності розподілу матерії та енергії у просторі та у часі, міра змін, якими супроводжуються всі процеси, що протікають у світі (В.Глушков);
- заперечення ентропії, міра хаосу в системі (Леон Бріллюен);
- передача різноманітності (Вільям Росс Ешбі);
- міра складності структур (Абраам Моль);
- універсальна субстанція, що пронизує усі сфери людської діяльності, слугує провідником знань та думок, інструментом спілкування, взаєморозуміння та співробітництва, утвердження стереотипів мислення та поведінки (ЮНЕСКО);

документовані або публічно оголошені відомості про події таявища, що відбуваються у суспільстві, державі та навколишньому природному середовищі (Закон України «Про інформацію»).

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09–43–2023
		Стор. 8 з 58	

Функції ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ:

- **Прогностична** – полягає в теорії та практиці прогнозування, що здійснюється на базі аналітики.
- **Гносеологічна** – полягає в пізнанні закономірностей досліджуваних процесів.
- **Превентивна** – полягає в можливості запобігання тій чи іншій негативній і небажаній події, базуючись на аналітичному дослідженні конкретного явища.
- **Управління** – полягає в прийнятті управлінських рішень на базі аналітики
- **Інтегративна** – полягає в об'єднанні комплексу знань із різних наукових дисциплін (кібернетики, інформатики, соціології тощо).
- **Емпірична** – полягає у накопиченні досвіду та знань, які потім використовуються в аналізі;
- **Практично-прикладна** – полягає в практичній цінності знань і результатів аналізу.

Основні принципи ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ:

- **Об'єктивності** – передбачає, що результати аналітичної діяльності (інформаційна продукція) не будуть залежати від упередження і особистих інтересів аналітика чи кінцевого споживача аналітичного продукту.
- **Повноти** – результат аналітичної діяльності (інформаційний продукт) має бути повним, тобто охоплювати всі аспекти явища, події, процесу, що аналізується.
- **Достовірності** – аналіз повинен покладатися на достовірну інформацію та виключати будь-які домисли аналітика, що не підкріплені фактами.
- **Обґрунтованості** – кожний висновок в аналітичному документі має бути підкріплений фактами, аргументами.
- **Компетентності** – аналіз повинна здійснювати особа, що має спеціальні аналітичні навички, підготовку й освіту.
- **Конкурентності** – аналітичні документи мають бути конкурентними. Тобто не замикаються на конкретних особах, наближених до «замовників» і споживачів аналітичного продукту; основним критерієм при цьому стає якість продукту, а не особа, котра його виробляє.
- **Поліваріантності** – результатом аналітичної діяльності має бути інформаційний продукт, який передбачив би по змозі увесь спектр можливих варіантів розвитку подій, явища чи процесу, що вивчається.
- **Системності** – об'єкт аналізу має розглядатися, як складна динамічна система в контексті її внутрішніх та зовнішніх проявів.
- **Плановості** – аналітична діяльність має бути постійним компонентом управлінського процесу з метою забезпечення превентивних управлінських дій.
- **Оперативності** – аналітична діяльність має здійснюватися в короткі строки з метою швидкого розв'язання проблемних ситуацій та оперативного прийняття управлінського рішення на ці ситуації.
- **Принцип наукового підходу** – застосування науково-обґрунтованих методів та підходів до аналізу проблемної ситуації.

Інформація є динамічним об'єктом. Як і будь-який об'єкт, інформація має певні властивості. *Атрибутивні властивості* (атрибут - невід'ємна частина чого-небудь) - це ті властивості, без яких інформація не існує. До даної категорії властивостей відносяться:

- *невід'ємність* (невідривність) *інформації від фізичного носія і мовна природа інформації*. Один з найважливіших напрямів інформатики як науки є вивчення особливостей різних носіїв і мов інформації, розробка нових, досконаліших і сучасних. Необхідно відзначити, що хоча інформація і невідривна від фізичного носія і має мовну природу вона не пов'язана конкретно ні з конкретною мовою, ні з конкретним носієм.
- *дискретність інформації*. Відомості, знання, що містяться в інформації – дискретні, тобто характеризують окремі фактичні дані, закономірності і властивості досліджуваних

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 9 з 58	

об'єктів, які розповсюджуються у вигляді різних повідомлень, що складаються з лінії, кольору, букви, цифри, символу, знаку.

- *безперервність інформації*. Інформація має властивість зливатися з вже зафіксованою і накопиченою раніше, тим самим, сприяючи поступальному розвитку і накопиченню.

Прагматичні властивості - це ті властивості, які характеризують ступінь корисності інформації для користувача, споживача і практики. Виявляються в процесі використання інформації. До даної категорії властивостей відноситься:

- *Значення і новизна інформації*. Ця властивість характеризує переміщення інформації в соціальних комунікаціях, і виділяє ту її частину, яка нова для споживача.

- *Корисність інформації*. Зменшення невизначеності відомостей про об'єкт. Дезінформація розцінюється як негативні значення корисної інформації.

- *Цінність інформації*. Цінність інформації різна для різних споживачів і користувачів.

- *Кумулятивність інформації*. Характеризує накопичення і зберігання інформації.

- *Повнота інформації*. Характеризує *якість інформації* і визначає *достатність* даних для ухвалення рішень або для створення нових даних на основі тих, що є. Чим повніше дані, тим ширше діапазон методів, які можна використовувати, тим простіше підібрати метод, який вносить мінімум погрешностей в хід інформаційного процесу.

- *Достовірність інформації*. Дані виникають у момент реєстрації сигналів, але не всі сигнали є корисними — завжди присутній якийсь рівень сторонніх сигналів, внаслідок чого корисні дані супроводжуються певним рівнем інформаційного шуму. Якщо корисний сигнал зареєстрований більш чітко, ніж сторонні сигнали, достовірність інформації може бути більш високою. При збільшенні рівня шумів достовірність інформації знижується. В цьому випадку для передачі тієї ж кількості інформації вимагається використовувати або більше даних, або складніші методи.

- *Адекватність інформації*. Це ступінь відповідності реальному об'єктивному стану справи. Неадекватна інформація може утворюватися при створенні нової інформації на основі неповних або недостовірних даних. Проте і повні, і достовірні дані можуть приводити до створення неадекватної інформації у разі застосування до них неадекватних методів.

- *Доступність інформації* (міра можливості отримати ту або іншу інформацію). На ступінь доступності інформації впливають одночасно як доступність даних, так і доступність адекватних методів для їх інтерпретації. Відсутність доступу до даних або відсутність адекватних методів обробки даних приводять до однакового результату: інформація виявляється неприступною. Відсутність адекватних методів для роботи з даними у багатьох випадках приводить до застосування неадекватних методів, внаслідок чого утворюється неповна, неадекватна або недостовірна інформація.

- *Актуальність інформації* (ступінь відповідності інформації теперішньому моменту часу). Нерідко з актуальністю, як і з повнотою, зв'язують комерційну цінність інформації. Оскільки інформаційні процеси розтягнуті в часі, то достовірні і адекватні, але застарілі інформація може приводити до помилкових рішень. Необхідність пошуку (або розробки) адекватного методу для роботи з даними може приводити до такої затримки в отриманні інформації, що вона стає неактуальною і непотрібною. На цьому, зокрема, засновано багато *сучасних систем* шифрування даних з відкритим ключем. Особи, що не володіють ключем (методом) для читання даних, можуть зайнятися пошуком ключа, оскільки алгоритм його роботи доступний, але тривалість цього пошуку така велика, що за час роботи інформація втрачає актуальність і, відповідно, пов'язану з нею практичну цінність.

- *Об'єктивність і суб'єктивність інформації*. Поняття об'єктивності інформації є відносним. Це зрозуміло, якщо врахувати, що методи є суб'єктивними. Більш об'єктивно прийнято вважати ту інформацію, в яку методи вносять менший суб'єктивний елемент. В ході інформаційного процесу ступінь об'єктивності інформації завжди знижується. Цю властивість враховують, наприклад, в правових дисциплінах, де по-різному обробляються

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 10 з 58	

свідчення осіб, безпосередньо спостерігаючих події або тих, хто отримали інформацію непрямим шляхом (за допомогою висновків або із слів третіх осіб).

Динамічні властивості - це ті властивості, які характеризують зміну інформації в часі.

- *Зростання інформації.* Рух інформації в інформаційних комунікаціях і постійне її розповсюдження і зростання визначають властивість багатократного розповсюдження або повторюваності. Хоча інформація і залежна від конкретної мови і конкретного носія, вона не пов'язана чітко ні з конкретною мовою, ні з конкретним носієм. Завдяки цьому інформація може бути отримана і використана декількома споживачами. Це властивість багатократного використання і прояв властивості розсіювання інформації за різними джерелами.

- *Старіння інформації.* Інформація піддається впливу часу. Старіння інформації полягає у зменшенні її цінності з плином часу. Старить інформацію не сам час, а поява нової інформації, яка уточнює, доповнює або відкидає повністю або частково більш ранню. Науково-технічна інформація старіє швидше, естетична (твори мистецтва) - повільніше.

У сучасних умовах специфіка інформаційно-аналітичної роботи полягає в забезпеченні особи, яка приймає рішення (управлінця), необхідною і достатньою кількістю аналітичної інформації для прийняття єдино правильного, ефективного в умовах непередбаченості і кризових явищ управлінського рішення. Таким чином, інформаційно-аналітична діяльність певною мірою забезпечує, захищає керівників, управлінців від ризиків, небезпек і викликів сьогодення, рекомендує те чи інше ефективне управлінське рішення, прогнозує наперед наслідки його прийняття чи неприйняття, чи бездіяльності. При цьому вказуються як позитивні так і негативні наслідки прийняття/неприйняття таких рішень.

Ефективне проведення інформаційної діяльності передбачає:

- розуміння кінцевого результату діяльності – мети інформаційної діяльності
- наявність суб'єкта інформаційної діяльності і (того, хто виконує інформаційну діяльність)
- наявність об'єкта інформаційної діяльності (того, на кого спрямоване виконання інформаційного завдання)
- наявність джерел, форм, методів виконання інформаційного завдання – процесів інформаційної діяльності
- наявність результатів інформаційної діяльності – інформаційних продуктів.

Цілі інформаційно-аналітичної діяльності можна розділити на дві великі групи: *стратегічні і тактичні.*

- *Стратегічні* - на основі концепцій, методів, засобів зібрати, накопичити, обробити, проаналізувати такий обсяг необхідної і достатньої інформації, щоб надати споживачеві (замовнику) якомога більш якісний повний інформаційний продукт.
- *Тактичні* – визначаються конкретно в кожному випадку окремо, залежно від завдання, яке ставить перед аналітиком споживач (замовник). Це можуть бути, наприклад, питання збільшення результативності та прибутковості певної ділянки бізнесової діяльності, зокрема, пошуки партнерів, ринків збуту, джерел фінансування, ступінь ризиків та інше.

Суб'єкти професійної інформаційної діяльності:

- Інформаційні працівники (референти-аналітики, що займаються збиранням, пошуком, ануванням, реферуванням аналізом документів і виробленням інформаційних продуктів, створенням вторинних документів); Спеціальні інформаційні установи: інформаційно-аналітичні служби, аналітичні агентства, аналітичні установи, бібліотеки, архіви)

Об'єкти інформаційної діяльності - споживачі інформаційних продуктів та інформаційних послуг, які потребують конкретного інформаційного продукту або інформаційної послуги.

Судектно-об'єктні відносини в інформаційно-аналітичній діяльності:

Об'єктами інформаційно-аналітичної діяльності є:

- інформаційно-аналітичні продукти;

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09–43–2023
		Стор. 11 з 58	

- бази даних; апаратні засоби: комп'ютери, комплектування, блоки безперебійного живлення, офісне устаткування, мережеве устаткування, засоби комунікацій, периферійна техніка, диски, дискети, матеріали; програмні засоби: системне програмне забезпечення, мережеве програмне забезпечення, компресійні програми, антивірусні програми, інтерактивна графіка, електронні таблиці, редакторські пакети, прикладні пакети, засоби мультимедіа, засоби проектування ПЗ; інформаційні послуги: консалтингові, навчальні, впроваджувальні, супроводжувальні, ремонтні, посередницькі, торговельні, рекламні, інтерактивні, телекомунікаційні;

- інформаційно-пошукові системні технології;

- імена, адреси в Internet тощо;

Суб'єктами інформаційно-аналітичної діяльності є:

- особистість;

- держава;

- виробники первинної інформації (книжок, газет, журналів, повнотекстових баз даних, відеотек і фонотек);

- виробники вторинної інформації (покажчиків літератури, бібліографічних довідників, збірників, реферативних журналів, індексних і бібліографічних баз даних);

- компанії та підприємства оптової і роздрібною торгівлі інформаційними продуктами та послугами, серед них різноманітні служби пошуку інформації, бібліотеки, інформаційні центри, інститути;

- виробники (постачальники) технічних засобів обробки інформації;

- виробники (постачальники) програмних засобів обробки інформації;

- інформаційні посередники (брокерські фірми);

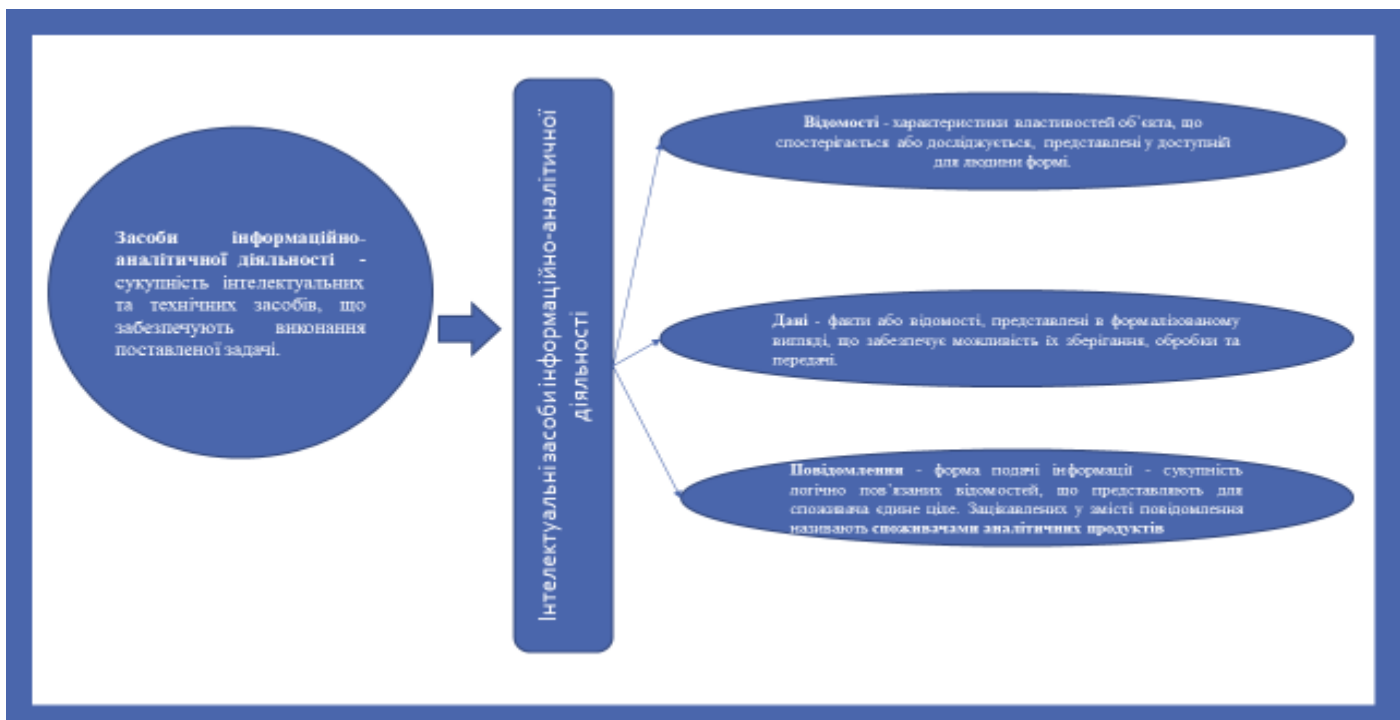
- Internet-провайдери;

- виробники (розробники) технологій обробки інформації, засобів комунікацій тощо.

Суб'єктно-об'єктна компонента інформаційно-аналітичної діяльності представлена єдністю суб'єктів (як персональних, наприклад окремих експертів, так і колективних – аналітичних центрів, аналітичних підрозділів установ і закладів тощо) і об'єктів аналітичної діяльності (від окремих даних, що підлягають обробці, інформаційних ресурсів до кінцевих документів, що містять результати проведеної роботи). Окремим складником цієї компоненти виступає наукова спільнота в цілому, яка, на перший погляд, не належить до суб'єктів аналітичної діяльності, проте має безпосереднє відношення і до підготовки аналітиків, і до розроблення й апробації нових методів дослідження, наукових концепцій, і до незалежної оцінки якості інформаційного продукту, створеного іншими аналітиками.

Інформаційно-аналітична діяльність – сукупність дій, пов'язаних з пошуком інформації, її аналіз, синтез, результатом якого є вироблення інформаційної продукції для задоволення конкретних інформаційних потреб, спрямованих на підвищення ефективності управлінської та іншої діяльності; інформаційно-аналітична діяльність має на меті пізнання сутності, причин, тенденцій розвитку подій і явищ в конкретній сфері або галузі діяльності, розгляд і оцінювання ситуацій, вироблення на основі аналізу й обробки інформації висновків, рекомендацій, коментарів; свідомий, цілеспрямований, конкурентний, скоординований процес вивчення конкретних обставин, подій, тенденцій, перспектив їх розвитку з метою окреслити цілісну картину того, що відбувається, а відтак прийняти ефективне рішення на основі виробленого інформаційного продукту.

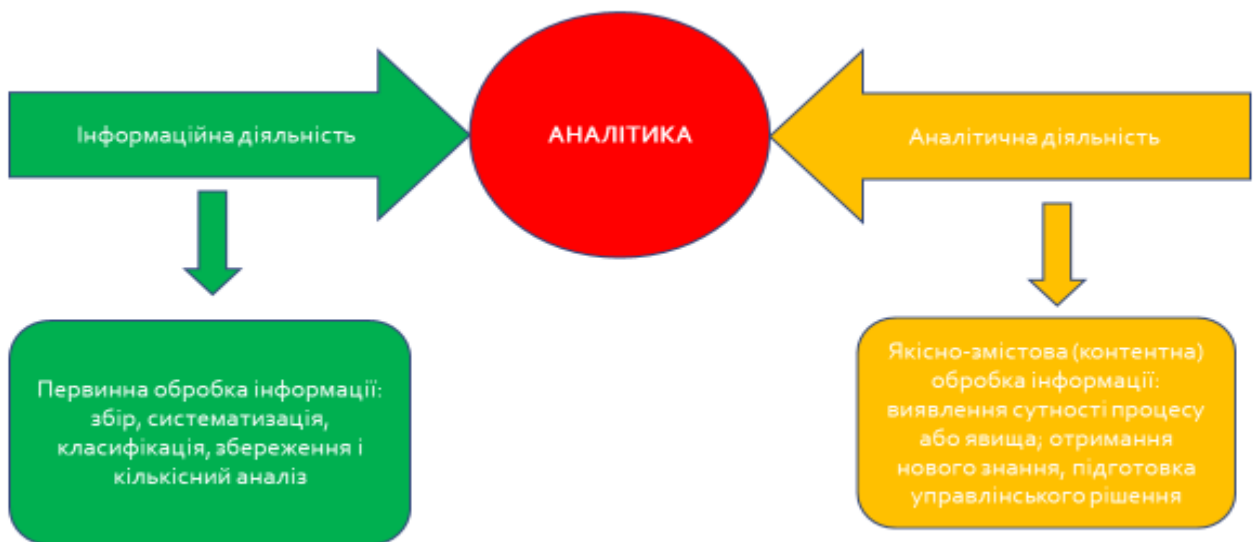
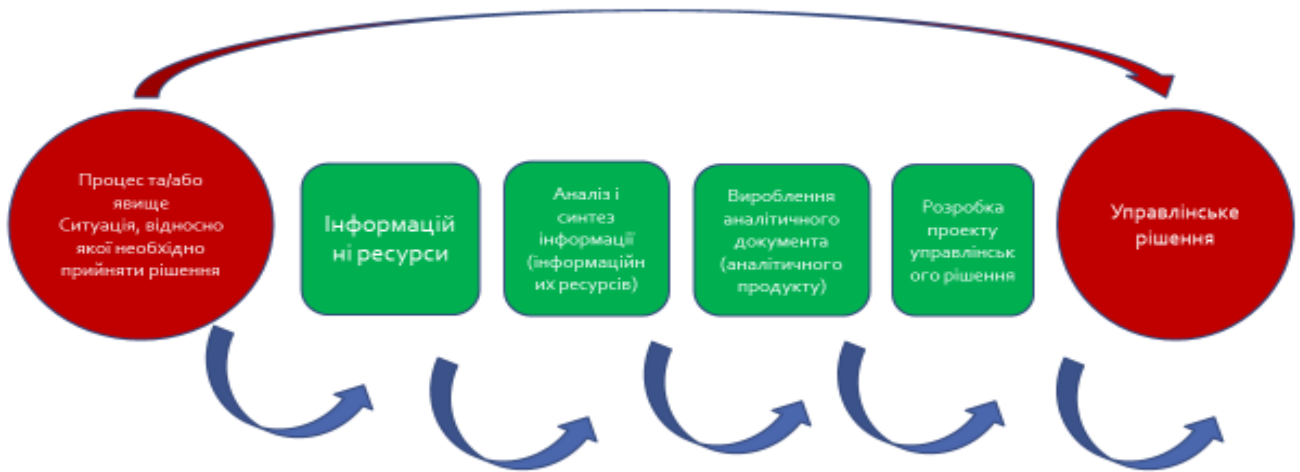

Під час проведення інформаційно-аналітичної діяльності виділяють два рівні (або напрями) інформаційно-аналітичної роботи: інформаційний — пошук, збирання, зберігання, поширення інформації; аналітичний рівень — узагальнення, класифікація інформації, її аналіз і перетворення, розробка висновків, пропозицій, рекомендацій і прогнозів.

Ресурсна складова інформаційно-аналітичної діяльності

Лекція 3

Тема: Інформаційно-аналітичний процес: поняття та його суть.

План

1. Поняття та сутність інформаційно-аналітичного процесу.
2. Складники (етапи) інформаційно-аналітичного процесу.
3. Причини викривлення інформації.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 14 з 58	

4. Критерії оцінювання аналітичної інформації.

Рекомендована література

1. Інформаційний ринок продуктів і послуг : консп. лекцій / уклад. І. О. Давидова. Харків: ХДАК, 2016. 69 с.
2. Азаренков, Г., Писарчук, О. Трансформація інформаційно-аналітичного забезпечення в управлінні сільськогосподарським підприємством. *Молодий вчений*, 2020. 5 (81). С.133-137. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-5-81-29>
3. Григораш С. М. Організація та управління діяльністю інформаційних установ : конспект лекцій. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. 234 с.
4. Демчина Л. І. Аналітична інформація як засіб підготовки управлінських рішень органами місцевого самоврядування. *International Academy Journal Web of Scholar*. 2020. 4(46). С. 32 – 37.
5. Мейко О.В. Сутність інформаційно-аналітичної діяльності у прийнятті рішень щодо формування структур прикордонних підрозділів. *Право та державне управління*, 2020. №2. С. 176 – 180.
6. Палій С. Сучасні тенденції розвитку інформаційно-аналітичного забезпечення у контексті прийняття ефективних управлінських рішень: (на прикладі органів державної влади України). *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, (10), 166–174. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.10.2022.269493>

Конспект лекції

Для того, щоб підготувати відповідний інформаційно-аналітичний матеріал, треба дотримуватися певного порядку дій, що має поетапний характер. Логіка реалізації цього порядку роботи в цілому описується формулою "від загального — до часткового". Вона дає змогу виконавцю поступово поглиблювати свої знання з проблеми, що досліджується.

Перший етап виконання завдання полягає в загальному знайомстві аналітика з проблемою, з якої готується документ, та із суміжними питаннями. Складається план роботи із зазначенням строків її виконання, визначаються необхідні джерела інформації. Цей етап, по суті, має організаційний характер і окреслює поле та порядок діяльності для підготовки відповідного документа. Від того, наскільки правильно були розв'язані завдання цього етапу, багато в чому залежить ефективність всієї подальшої роботи.

На другому етапі відбувається визначення термінів і понять, які використовуються в роботі і вживатимуться у підготовлених документах. Виконання цих вимог забезпечує коректність сприйняття підготовленої інформації всіма її споживачами. При цьому необхідно відразу визначити терміни й поняття, що мають неоднозначне тлумачення. На практиці має місце різне тлумачення спеціальних термінів. Наприклад, термін "інвестиції" може вживатись для позначення капітальних вкладень, тобто інвестицій у капітальні активи, які переносять свою вартість на вироблені товари і послуги за період часу, що перевищує один рік, — технологічне обладнання, транспортні засоби, будівлі, споруди тощо, тобто в значенні реальних інвестицій. Термін "інвестиції" може вживатись і для позначення фінансових інвестицій — вкладень коштів в акції, облігації та інші цінні папери. І нарешті, термін "інвестиції" може вживатись у значенні кредитів. І хоча таке застосування цього поняття неправильне, на практиці, особливо в ЗМІ, включаючи навіть ділові видання, воно має місце. Тому в подальшому виконавець повинен особливу увагу звертати на контекст повідомлень, які він опрацьовує.

Після завершення підготовчої стадії починається *третій етап* практичної діяльності — збір необхідних фактів, що передбачає використання різних джерел інформації. Результативність цього етапу залежить від уміння виконавця поєднати своє розуміння проблеми, яка стоїть перед ним, із знанням змістовних характеристик, переваг і недоліків конкретних джерел інформації та власними організаційними здібностями. Останні вкрай важливі й тоді, коли виконавець (секретар) працює в

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 15 з 58	

індивідуальному режимі, й тоді, коли він очолює певну групу, яка готує будь-який матеріал. В останньому випадку відповідальний виконавець виступає водночас менеджером відповідної функціональної групи і повинен вміти організувати роботу своїх підлеглих — спланувати навантаження, розподілити роботу між працівниками, поставити їм завдання тощо. При цьому сам процес збору фактів залежно від ступеня своєї інтенсивності може здійснюватись у двох різних режимах, які отримали у фахівців умовні назви "метод мжички" і "метод грози". Суть першого з них полягає в тому, що інформація постійно накопичується у відповідних розділах баз даних і використовується відповідно до потреб підготовки будь-яких документів. Такий порядок збору фактів застосовується при виконанні стандартних завдань, коли механізм підготовки необхідних документів, як правило, вже добре відпрацьований і запитань, що шукати, у виконавців не виникає. Навпаки, "метод грози" застосовується у нових, нестандартних для виконавців ситуаціях, коли відчувається дефіцит відповідної інформації або ж коли завдання має терміновий характер. Суть цього методу полягає у мобілізації більших, ніж завжди, ресурсів для збору необхідних фактів. При цьому інформація, яку шукають й збирають, може бути для зацікавленого суб'єкта принципово новою за своїм змістовним спрямуванням, що й обумовлює потребу в залученні додаткових ресурсів для її збору та пошуку.

Четвертий етап підготовки інформаційно-аналітичних документів полягає у тлумаченні фактів (у широкому розумінні цього поняття, тобто включаючи й їхню оцінку) з метою отримання від їх "переробки" максимуму корисної інформації. Успішність виконання робіт на цьому етапі залежить від професійного рівня, аналітичних здібностей виконавців. Адже завдання цього етапу полягає в тому, щоб на підставі глибокого розуміння дійсності та аналізу фактів, виділити ключові моменти досліджуваних явищ і процесів, основні причинно-наслідкові зв'язки між ними.

На *п'ятому етапі* на підставі тлумачення фактів будується робоча гіпотеза, що являє собою, по суті, ключовий етап усього інформаційно-аналітичного процесу. Побудова гіпотези на підставі тлумачення фактів дає змогу:

- зрозуміти суть проблеми, що аналізується;
- глибше проаналізувати причинно-наслідкові зв'язки відповідних явищ і процесів, а також підготувати необхідну основу для прогнозу розвитку досліджуваного об'єкта.

Нерідко опрацьовані факти дають підстави для формулювання кількох робочих гіпотез.

На *шостому етапі* роботи здійснюється перевірка однієї чи кількох висунутих гіпотез. Робляться висновки, які виступають засобом перевірки (підтвердження або спростування) гіпотез. Для цього здійснюються відповідні дослідження. У разі необхідності висунуті гіпотези можуть бути синтезовані в узагальненій формі. Таким чином, кінцеві висновки у змістовному плані підбивають підсумки всього інформаційно-аналітичного процесу.

Суть *сьомого етапу* полягає у викладі напрацьованого матеріалу. Адже фахівець, який готує відповідні інформаційні та інформаційно-аналітичні документи, повинен не тільки чітко уявляти те, про що він пише, а й вміти викласти свої думки в ясній, зрозумілій для користувачів формі. При цьому обов'язково треба вказати ступінь достовірності кожного твердження. Бо головне завдання цього етапу — настільки коректний виклад матеріалу, щоб його зміст однозначно сприймався всіма виконавцями та користувачами.

Ще один важливий момент - будь-яка інформація, необхідна для ухвалення управлінських рішень, повинна бути підготовлена протягом певного часу. З цим пов'язана проблема так званої пастки часу, її сутність полягає у невмінні працівників правильно розрахувати час для підготовки достовірного інформаційно-аналітичного матеріалу.

Далі, з урахуванням означеного резервного етапу, проводиться розрахунок потреб у часі на виконання кожного з розглянутих етапів підготовки інформаційно-аналітичних документів.

Процес інформаційно-аналітичної діяльності - сукупність спрямованих на визначений предмет операцій мислення і технологічних процедур, виконання яких в певній послідовності із використанням засобів забезпечує вирішення поставленого завдання.

Лекція 4.

Тема: Правове регулювання інформаційно-аналітичної діяльності в Україні

План

1. Поняття правового регулювання.
2. Система законодавчого забезпечення інформаційно-аналітичної діяльності в Україні.
3. Державна інформаційна політика.

Рекомендована література

7. Азаренков, Г., Писарчук, О. Трансформація інформаційно-аналітичного забезпечення в управлінні сільськогосподарським підприємством. *Молодий вчений*, 2020. 5 (81). С.133-137. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-5-81-29>
8. Григораш С. М. Організація та управління діяльністю інформаційних установ : конспект лекцій. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. 234 с.
9. Демчина Л. І. Аналітична інформація як засіб підготовки управлінських рішень органами місцевого самоврядування. *International Academy Journal Web of Scholar*. 2020. 4(46). С. 32 – 37.
10. Мейко О.В. Сутність інформаційно-аналітичної діяльності у прийнятті рішень щодо формування структур прикордонних підрозділів. *Право та державне управління*, 2020. №2. С. 176 – 180.
11. Палій С. Сучасні тенденції розвитку інформаційно-аналітичного забезпечення у контексті прийняття ефективних управлінських рішень: (на прикладі органів державної влади України). *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, (10), 166–174. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.10.2022.269493>

Конспект лекції

Доступ і обмеженість доступу до інформації в практичній аналітичній діяльності регулюються рядом нормативно-правових актів, які входять до складу системи інформаційного законодавства України.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 17 з 58	

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

ЗАКОНИ УКРАЇНИ

ПІДЗАКОННІ НОРМАТИВНІ АКТИ:

- *Укази та розпорядження Президента України*
- *Постанови та розпорядження Кабінету міністрів України*
- *Накази відповідних*

Загальна Декларація прав людини

Стаття 12 Загальної декларації прав людини

Ніхто не може зазнавати безпідставного втручання у його особисте і сімейне життя, безпідставного посягання на недоторканність його житла, тайну його кореспонденції або на його честь і репутацію. Кожна людина має право на захист закону від такого втручання або таких посягань.

Стаття 19. Загальної декларації прав людини

Кожна людина має право на свободу переконань і на вільне їх виявлення; це право включає свободу безперешкодно дотримуватися своїх переконань та свободу шукати, одержувати і поширювати інформацію та ідеї будь-якими засобами і незалежно від державних кордонів.

Конституція України

Стаття 34 Конституції України – закріплює право кожного на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань; право вільно збирати, зберігати, використовувати й поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб на свій вибір

Стаття 54 Конституції України – декларує право громадян на свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, їх авторських прав.

Стаття 31 Конституції України визначає право громадян у Україні на конфіденційну інформацію, одержання якої можливо лише відповідно до чинного законодавства України:

Стаття 32 Конституції України – забороняє збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

Стаття 50 Конституції України – гарантує кожному право вільного доступу до інформації про стан довкілля, якість продуктів і предметів побуту, а також її поширення.

Стаття 10 Конституції України – утверджує українську мову державною.

Стаття 57 Конституції України – наголошує, що закони та інші нормативні акти, не доведені до відома населення у порядку, встановленому законом, є нечинними, тобто визначає право громадянина України на правову інформацію, інформацію органів державної влади та

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 18 з 58	

місцевого самоврядування, яка зафіксована в нормативно-правових актах (законах та підзаконних актах):

Стаття 15 Конституції України – ставить цензуру поза законом:

Стаття 40 Конституції України гарантує громадянам державно- комунікаційні процеси в країні і забезпечує отримання необхідної громадянами інформації від органів державної влади та органів місцевого

Законодавство України, що впливає на організацію доступу до інформації в контексті інформаційно-аналітичної діяльності:

Закон України «Про інформацію»

Цей Закон регулює відносини щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони, захисту інформації.

Закон України «Про доступ до публічної інформації»

Цей Закон визначає порядок здійснення та забезпечення права кожного на доступ до інформації, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом, та інформації, що становить суспільний інтерес.

Закон України «Про захист персональних даних». Цей Закон регулює правові відносини, пов'язані із захистом і обробкою персональних даних, і спрямований на захист основоположних прав і свобод людини і громадянина, зокрема права на невтручання в особисте життя, у зв'язку з обробкою персональних даних. Цей Закон поширюється на діяльність з обробки персональних даних, яка здійснюється повністю або частково із застосуванням автоматизованих засобів, а також на обробку персональних даних, що містяться у картотеці чи призначені до внесення до картотеки, із застосуванням неавтоматизованих засобів.

Закон України «Про державну таємницю». Цей Закон регулює суспільні відносини, пов'язані з віднесенням інформації до державної таємниці, засекречуванням, розсекречуванням її матеріальних носіїв та охороною державної таємниці з метою захисту національної безпеки України.

Державна інформаційна політика - це стратегія, напрями і завдання держави у сфері збирання, зберігання, використання та поширення інформації та інформаційних ресурсів у суспільстві; це також комплекс правових, економічних, соціально-культурних та організаційних заходів, спрямованих на встановлення загальнодержавних пріоритетів розвитку інформаційного середовища суспільства та переходу його до інформаційного суспільства.

Державна інформаційна політика формується на основі Конституції України як сукупність цілей, заходів і засобів держави з одержання, використання, зберігання та поширення інформації. Державна інформаційна політика як важлива складова частина внутрішньої та зовнішньої політики України охоплює всі сфери життєдіяльності і покликана забезпечити планомірний перехід до інформаційного суспільства та представлення України у світовому інформаційному просторі.

Зміст державної інформаційної політики впливає з актуальних політичних та соціально-економічних завдань розвитку України, накопиченого досвіду інформаційної діяльності та світового досвіду у сфері створення, поширення та використання інформації. Ефективність державної інформаційної політики залежать від її відкритості та цілеспрямованості, а її здійснення потребує скоординованих зусиль відповідних органів державної влади, громадських організацій, творчих спілок, регулювання в рамках законодавства інформаційних відносин та діяльності суб'єктів національного інформаційного простору.

Метою державної інформаційної політики є забезпечення переходу до нового етапу розвитку суспільства - інформаційного суспільства та входження України в світове європейське інформаційне співтовариство. Основою цього переходу є забезпечення (шляхом здійснення комплексу взаємозв'язаних дій та проведення різноманітних заходів) цілеспрямованого формування в Україні інформаційної сфери, становлення системи інформаційної діяльності, інформатизація, правове регулювання національного інформаційного ринку і розвиток інформаційного простору держави в інтересах особи, держави та суспільства.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 19 з 58	

Державна інформаційна політика спрямована на ефективне використання та захист єдиного національного інформаційного простору і ґрунтується на таких базових (основних) положеннях:

- національний інформаційний простір - це сукупність суб'єктів, відносин та продуктів інформаційної діяльності, які функціонують у рамках єдиного правового поля з метою задоволення інформаційних потреб особи, суспільства і держави засобами преси, телебачення, радіомовлення, книговидавання та аудіовізуальної продукції на магнітних носіях, а також документних фондів бібліотек, архівів та музії. Він є багаторівневою системою, що включає різноманітні сфери, складається з організаційної, адміністративної, творчої, матеріально-технічної структур, відображає рівень соціокультурного розвитку суспільства;
- держава виступає гарантом суверенітету і цілісного функціонування єдиного національного інформаційного простору відповідно до національних інтересів України, завдань внутрішньої та зовнішньої політики, здійснює управління інформаційною сферою;
- державна інформаційна політика спрямована на утвердження свободи слова, демократичних засад інформаційної діяльності, інформаційного суверенітету та інформаційної безпеки України, зміцнення і розвиток її інформаційної інфраструктури;
- державна інформаційна політика здійснюється у взаємозв'язку з політикою в економічній, соціальній, культурній, освітній, правовій сферах, сприяє духовній і моральній інтеграції українського суспільства, розвитку інформаційної культури;
- державна інформаційна політика сприяє виходу країни у світовий інформаційний простір,
- зберігаючи свій суверенітет, автономність і національну самобутність.

Лекція 5

Тема: Джерела інформації

План

1. Основні джерела інформації.
2. Офіційні та неофіційні джерела інформації
3. Друковані видання як джерело інформації для підготовки управлінських рішень.
4. Електронні джерела інформації.

Рекомендована література

1. Азаренков, Г., Писарчук, О. Трансформація інформаційно-аналітичного забезпечення в управлінні сільськогосподарським підприємством. *Молодий вчений*, 2020. 5 (81). С.133-137. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-5-81-29>
2. Григораш С. М. Організація та управління діяльністю інформаційних установ : конспект лекцій. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. 234 с.
3. Демчина Л. І. Аналітична інформація як засіб підготовки управлінських рішень органами місцевого самоврядування. *International Academy Journal Web of Scholar*. 2020. 4(46). С. 32 – 37.
4. Мейко О.В. Сутність інформаційно-аналітичної діяльності у прийнятті рішень щодо формування структур прикордонних підрозділів. *Право та державне управління*, 2020. №2. С. 176 – 180.
5. Палій С. Сучасні тенденції розвитку інформаційно-аналітичного забезпечення у контексті прийняття ефективних управлінських рішень: (на прикладі органів державної влади України). *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, (10), 166–174. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.10.2022.269493>

Конспект лекції

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 20 з 58	

Інформаційні ресурси в умовах розвитку інформаційного суспільства стають все далі стратегічним ресурсом суспільства, сприяючи його розвитку, збагачуючи його інтелектуальний потенціал, формуючи його безпеку. Економіка традиційно розглядає п'ять видів ресурсів суспільства: матеріальні, природні, трудові, фінансові, енергетичні. Ряд дослідників розглядає інформаційний ресурс як самостійний вид ресурсів в суспільстві, який органічно доповнює вже існуючі та функціонуючі.

В інформаційній сфері існує ряд визначень поняття «інформаційні ресурси». Аналіз існуючих дефініцій поняття показує, що одні автори до інформаційних ресурсів відносять знання, зафіксовані на матеріальних носіях, тобто соціальну інформацію, сукупність інформаційних даних на традиційних та машиночитуваних носіях, які зберігаються у бібліотеках та інших інформаційних установах. Інформаційні ресурси розглядаються як документи (тобто інформація з реквізитами, які дозволяють їх ідентифікувати), або масиви документів. **Під інформаційними ресурсами розуміють окремі документи або окремі масиви документів, документи та масиви документів в інформаційних системах (бібліотеках, архівах, фондах, базах даних та інших інформаційних системах).**

Галузеві інформаційні ресурси – це різні види документів, масиви документів, які є результатом інтелектуальної діяльності підприємств, установ, організацій, навчальних та наукових закладів галузі, а також система офіційних документів, що регулюють правовідносини в галузі (нормативно-правові акти).

Видання - документ, який пройшов редакційно-видавничу опрацювання, виготовлений друкуванням, тисненням або іншим способом, містить інформацію, призначену для поширення, і відповідає вимогам державних стандартів, інших нормативних документів щодо їхнього видавничого оформлення і поліграфічного виконання. Видання, що поряд з друкованим текстом містить записи звуків чи зображень на інших матеріальних носіях (плівках, магнітофонних стрічках, фотоплівках, слайдах, аудіо та відеокасетах), або таке, що має супровідну допоміжну інформацію (дискети тощо), зветься комбінованим

- За цільовим призначенням (офіційне, наукове, науково-популярне, науково-виробниче, навчальне, довідкове, рекламне);
- За аналітико-синтетичним переробленням інформації (бібліографічне. реферативне, оглядове, дайджест)
- За інформаційними знаками (текстове, нотне, картографічне)
- За матеріальною конструкцією (книжкове видання, журнальне видання, аркушеве видання, газетне видання, буклет, плакат)
- За обсягом (книга, газета, листівка)
- За складом основного тексту (моновидання, збірник)
- За періодичністю (неперіодичні, періодичні, сері альні).

Неперіодичні видання: монографія, автореферат дисертації, препринт, тези доповідей, матеріали конференції, збірник наукових праць, статут, інструкція, стандарт, посібник, наочний посібник, практичний посібник, навчальний посібник, навчально-методичний посібник, підручник, хрестоматія, методичні рекомендації, курс лекцій, текст лекцій, конспект лекцій, навчальна програма, практикум, словник, енциклопедія, енциклопедичний словник, мовний словник, тлумачний словник, термінологічний словник, розмовник, довідник, альбом, атлас, альманах).

Неперіодичні видання: газета, спеціалізована газета, журнал (часопис), науковий журнал, науково-популярний журнал, реферативний журнал, бюлетень

Архівні документи - документ, що припинив виконувати функцію, задля якої був створений, але зберігається або підлягає зберіганню з огляду на його цінність для особи, суспільства чи держави, а також для власника, зокрема і як рухоме майно.

Документи музеїв. Музей – організація, що займається збиранням, зберіганням, дослідженням та експозицією документів наукового чи культурного характеру. Примітка. Музейні документи часто можуть бути неграфічної природи.

Аудіовізуальний документ – 1) документ, зміст якого представлено у вигляді зображення і(або) запису звуку для фіксування і(або) відтворення яких застосовують відповідну апаратуру; 2) - документ, що містить зображувальну і(або) звукову інформацію, яку фіксують і відтворюють відповідними технічними засобами.

Електронний документ – документ на машинозчитуваному носії інформації, для використання якого необхідні засоби обчислювальної техніки.

Види інформації
(за ЗУ «Про інформацію»)

Інформація про фізичну особу (персональні дані) - відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована.

2. Не допускаються збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та захисту прав людини. До конфіденційної інформації про фізичну особу належать, зокрема, дані про її національність, освіту, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, а також адреса, дата і місце народження.

Кожному забезпечується вільний доступ до інформації, яка стосується його особисто, крім випадків, передбачених законом.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову та бюджетну політику, під час здійснення повноважень щодо верифікації та моніторингу державних виплат не потребує згоди фізичних осіб на отримання та обробку персональних даних.

Інформація довідково-енциклопедичного характеру - систематизовані, документовані, публічно оголошені або іншим чином поширені відомості про суспільне, державне життя та навколишнє природне середовище.

2. Основними джерелами інформації довідково-енциклопедичного характеру є: енциклопедії, словники, довідники, рекламні повідомлення та оголошення, путівники, картографічні матеріали, електронні бази та бази даних, архіви різноманітних довідкових інформаційних служб, мереж та систем, а також довідки, що видаються уповноваженими на те органами державної влади та органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, організаціями, їх працівниками та автоматизованими інформаційно-комунікаційними системами.

Інформація про стан довкілля (екологічна інформація) - відомості та/або дані про:

стан складових довкілля та його компоненти, включаючи генетично модифіковані організми, та взаємодію між цими складовими фактори, що впливають або можуть впливати на складові довкілля (речовини, енергії, шум і вібраційованія, а також діяльність або заходи, включаючи адміністративні, угоди в галузі навколишнього природного середовища, політику, законодавство, плани і програми); стан здоров'я та безпеки людей, умови життя людей, стан об'єктів культури і спорту тією мірою, якою на них впливає або може вплинути стан складових довкілля, інші відомості та/або дані.

Соціальна інформація формується і використовується людиною – головним елементом соціальної системи, основним суб'єктом і об'єктом управління, яка належить до тієї чи іншої цивілізації, конкретного суспільства, нації, класу, групи, колективу. Більше того, вона несе на собі не тільки глибокий відбиток різноманітних соціальних спільнот, а й різноманітних суспільних відносин, цінностей, потреб та інтересів людей, відображаючи та використовуючи їх у практичній діяльності.

Соціальна інформація, таким чином, є найвищим і найбільш складним видом інформації, оскільки вона створюється та використовується безпосередньо у самому суспільстві як найвищій формі руху матерії. Люди отримують і використовують з метою доцільного впливу на суспільство, а саме в управлінні суспільством, яке є вищим типом управління як такого. Причому жоден тип інформації не піддається такій глибокій і всебічній переробці, а також не використовується у таких багатомірних формах, як соціальна інформація.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 23 з 58	

Офіційне друковане видання — періодичне друковане видання, в якому здійснюється офіційне оприлюднення документів держави чи певної установи (законів, рішень, офіційних оголошень тощо). Може виходити у формі газети, журналу, бюлетеню, альманаху тощо.

Офіційне друковане видання загальнодержавного рівня здійснює ункцію промульгації законів та інших нормативно-правових актів.

Офіційні періодичні видання можуть засновуватися також окремими відомствами, організаціями, навчальними закладами, церквами і т.ін. відповідно до їх потреб.

Лекція 6

Тема: Організація інформаційно-аналітичної діяльності у сфері управління.

План

1. Місце інформаційно-аналітичної діяльності у сфері управління.
2. Технології інформаційно-аналітичної діяльності у сфері управління.
3. Інформаційне забезпечення управління.
4. Управлінська інформація та її категорії. Консолідована інформація.

Рекомендована література

1. Григораш С. М. Організація та управління діяльністю інформаційних установ : конспект лекцій. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. 234 с.
2. Демчина Л. І. Аналітична інформація як засіб підготовки управлінських рішень органами місцевого самоврядування. International Academy Journal Web of Scholar. 2020. 4(46). С. 32 – 37.
3. Конспект лекцій з дисципліни «Технологія діяльності аналітиків та обліково-аналітичне забезпечення фінансово-економічної безпеки» для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» спеціалізації «Управління фінансово-економічною безпекою» / Ж. С. Шило. Рівне: НУВГП, 2017, 85 с.
4. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Інформаційна діяльність в державних установах» для студентів денної і заочної форм навчання за спеціальністю 029 – «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» освітнього ступеня «Магістр» / Уклад. В. І. Саранча. Кременчуг, 2018. URL: http://document.kdu.edu.ua/metod/2018_445.pdf

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 24 з 58	

Конспект лекції

Управлінська діяльність — це цілеспрямована система взаємозалежних структурних і функціональних компонентів, пов'язаних з рішенням управлінських задач, досягненням нових результатів відповідно до основної мети. Центральною ланкою управлінської діяльності є ухвалення рішення. Функції організації, керівництва, контролю складають виконавчий блок управлінської діяльності. Метою управлінської діяльності є одержання якомога більшого і корисного ефекту при найменшому зусиллі. Зміст управлінської діяльності в органах державного управління визначається специфікою об'єкта управління, сутність якого являє собою закономірності управління в системі державних установ. Особливості професійної діяльності в сфері державної служби обумовлюють специфіку процесів управління. До розглянутих особливостей відносяться: тісне переплетіння управлінської і предметної діяльності; необхідність постійного прийняття управлінських рішень, виробляти які нерідко приходиться в умовах дефіциту часу, ресурсів й інформації.

Органи управління— організації та їхні підрозділи, що володіють правом прийняття управлінських рішень у межах їхньої компетенції і стежити за виконанням прийнятих рішень. На сучасному етапі розвитку вивчаються три основних компоненти управління. По-перше, досліджуються його система, об'єкти, суб'єкти, функції (прогнозування, планування, організація, регулювання, контроль), а також трудові, інформаційні, матеріально-технічні ресурси. По-друге, вивчається механізм управління: його мета, принципи, методи, критерії ефективності функціонування. По-третє, аналізуються процеси підготовки, прийняття і реалізації управлінських рішень. На інформаційно-аналітичні підрозділи органів управління найчастіше покладаються задачі інформаційного забезпечення, постановки задач, підбору і координації діяльності залучених експертів, представлення результатів аналітичного дослідження, ніж безпосередньо реалізація високих аналітичних технологій. Проте, аналітичні функції апріорі властиві інформаційним структурам. Створення повноцінного інформаційного середовища вимагає оцінки значимості, вірогідності, повноти джерел інформації та своєчасності надання інформації. Розширення функціонального набору до можливостей проведення автоматизованих аналітичних досліджень звичайно пов'язують із забезпеченням математичного моделювання ситуацій. Поки накопичений досвід фундаментальних наукових і прикладних робіт недостатньо використовується в органах управління. Це пов'язано переважно з тим, що при розробці складних математичних моделей розв'язувані задачі і критерії оцінки результатів рішень звичайно формулюються заздалегідь. У практиці проведення аналітичних досліджень найбільші труднощі в організації дослідження складає постановка і формулювання проблеми. Звичайно постановка проблеми виробляється на вербальному рівні у вигляді якісного опису ситуації. Відповідно, розпливчастість описів і нечіткість цілей визначають і високий ступінь залежності від суб'єктивних особливостей постановника задачі аналітичного дослідження і від суб'єктивних критеріїв оцінки результатів прийнятих рішень, а також характеризується сильним впливом на процес підготовки і прийняття рішень елементів інтуїтивного характеру. Використання інформаційних технологій можливе при проведенні аналітичних досліджень, що ґрунтуються на нагромадженні і представленні евристичних експертних знань і прецедентів із ситуаційними аналогами. Основною проблемою при цьому є об'єктивна оцінка результатів, що отримані, і можливість подальшого використання створеної інформаційної системи незалежно від експертів, що приймали участь у відпрацюванні технології і створенні інформаційної бази прецедентів.

Ефективне управління немислимо без використання інформації

Управління за своїм змістом є підготовкою, ухваленням і здійсненням ряду послідовних рішень, що здійснюються керівником на основі інформації, яка відображає стан об'єкту і навколишнього середовища, якими він управляє.

Управління припускає виробництво, відтворювання і застосування різних видів інформації

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 25 з 58	

Воно включає:

- вироблення інформації у вигляді наукових досліджень, винаходів, відкриттів;
- узагальнення практичного досвіду в галузі виробництва, культури, освіти, соціально-політичного життя тощо;
- збір, відбір, оцінка інформації, необхідної для управління;
- аналітико-синтетична переробка інформації (бібліографічний опис, класифікація, предметизація, анотування, реферування, переклад, кодування);
- зберігання і пошук інформації;
- розмноження і розповсюдження інформації, передача її споживачу;
- використання інформації;
- контроль за ефективністю використання інформації.

Потреба в інформації різних суб'єктів і ланок управління неоднакова і визначається перш за все тими завданнями, які вирішує в процесі управління той або інший суб'єкт, той або інший керівник, працівник управлінського апарату.

Вона залежить:

- від масштабу і важливості схвалюваних рішення (чим масштабніше і важливіше рішення, тим більша за об'ємом і різноманітна за змістом інформація необхідна для його підготовки і ухвалення),
- від кількості і характеру керованих, регульованих параметрів,
- від кількості варіантів можливого стану і поведінки керованого об'єкту,
- від величини і різноманітності проблеми щодо системи керовану систему внутрішніх і зовнішніх дій, від кількості і якості показників, що характеризують результати функціонування даної системи.

У процесі вдосконалення управління зростає необхідність знання про об'єкти управління, будь це соціальні групи, верстви населення, соціальні організації, територіальні спільноти або підсистеми суспільства - економічна, соціальна, політична, соціокультурна. В цих умовах і суб'єкт, і об'єкт управління потребують достовірній і повній інформації про функціонування суспільства, його основних підсистем, організацій і груп.

Соціологічні дослідження показують, що керівники та їх помічники, що виступають у ролі інформаційних менеджерів, рідко і не повною мірою використовують доступну інформацію, не дивлячись на визначену їй першорядну роль в процесах управління.

У результаті соціологічних досліджень встановлено, що менеджери більше 50 % свого часу витрачають на розподіл документів серед підлеглих, на обговорення їх з підлеглими і на участь в сумісному - з підлеглими або вищими керівниками - рішенні виникаючих проблем.

В практиці управління важливого значення набуває виявлення і вивчення основних чинників, що визначають інтенсивність використання певних видів інформації менеджерами.

Першим з таких чинників є організаційна та інформаційна культура. Чи будуть дані, що містяться в інформаційних потоках, правильно сприйняті, зрозумілі і втілені в практику управління від організаційної та інформаційної культури.

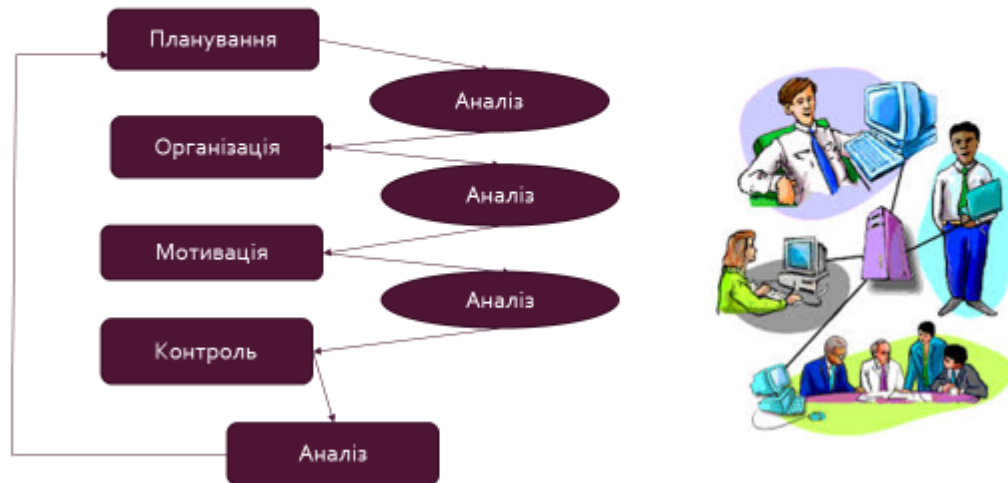
Інформаційна культура – це ефективне використання інформаційних ресурсів в ефективних інформаційних системах і за допомогою ефективних інформаційних технологій.

В системах оцінки працівників управлінської сфери, як і в колишні часи, частіше за все використовуються такі критерії, як пунктуальність, відповідальність і уміння співробітничати, а не здатність швидко і кваліфіковано знаходити і використовувати нову інформацію, необхідну для успішного вирішення задач, що стоять перед конкретною організацією.

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УПРАВЛІНСЬКОМУ ЦИКЛІ

Вимоги до інформації в процесі підготовки до прийняття управлінського рішення:

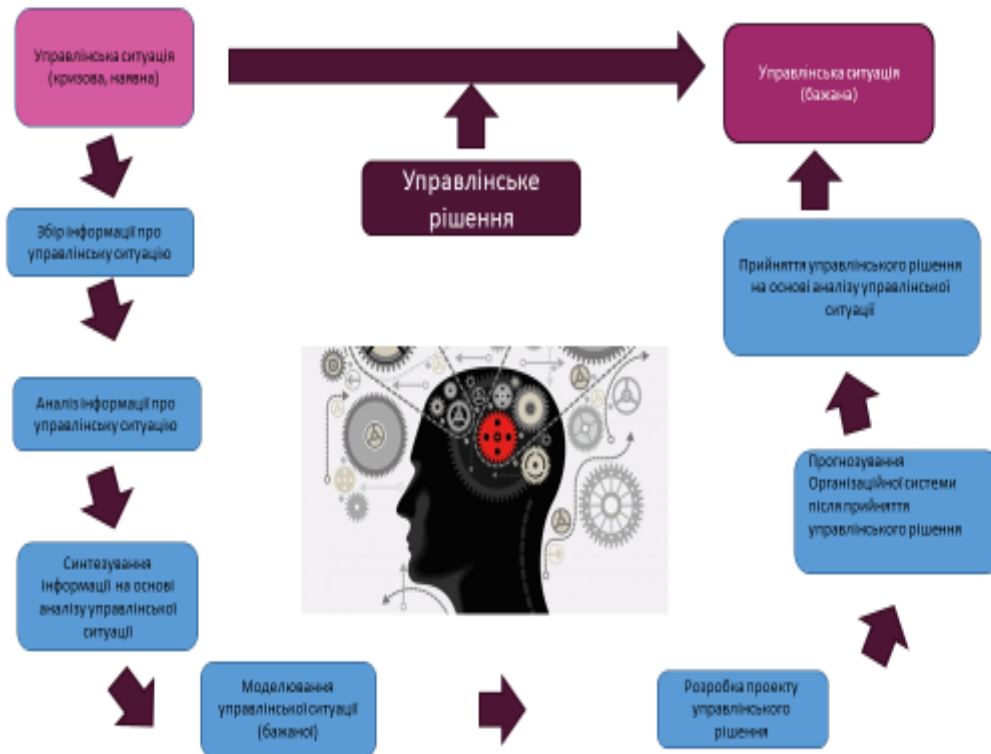
- оптимальність і повнота.
- об'єктивність, відповідність реальному стану справ і стану керованого об'єкту, наявність в ній надійних, достовірних відомостей.
- точність, яка характеризує ступінь деталізації інформації, її наближення до реального стану об'єкту, відносно якого приймається управлінське рішення
- своєчасність і оперативність.

Ефективне рішення можливо тільки у тому випадку, коли інформація, що поступає в управлінську сферу своєчасна і оперативна. Тільки така інформація обробляється, інтерпретується і використовується вчасно, тоді, коли виникає необхідність в ухваленні того або іншого рішення, служить оптимізації, підвищенню ефективності управлінської діяльності.

Інтегрована модель інформаційно-аналітичної діяльності в прийнятті управлінського рішення

Управлінська інформація складається з об'єктивних фактів та припущень, сутностей і ступенів невизначеності, пов'язаних із даною проблемою чи можливістю її вирішення, які впливають на сприйняття менеджера в процесі підготовки, прийняття та реалізації рішень. Усе, що потенційно дозволить знизити ступінь невизначеності: факти, оцінки, прогнози, узагальнені зв'язки чи чутки, повинні вважатися інформацією.

Необхідність в отриманні та обробці інформації виявляється на усіх стадіях управління. А саме:

1. Визначення цілей і пріоритетів діяльності підприємства необхідність в інформації для забезпечення ефективної діяльності стратегічного менеджменту.
2. Збір інформації з досліджуваної проблеми, що вимагає прийняття управлінського рішення.
3. Обробка інформації — інформація за результатами розрахунків: показники, прогнози, оцінка факторів, динаміка, рекомендації.
4. Ухвалення управлінського рішення — аналіз та оцінка альтернативних варіантів рішень, остаточний вибір, тобто прийняття рішення.
5. Контроль за виконанням і оцінка діяльності передбачають: збір інформації з розглянутої проблеми, аналіз відхилень від прийнятих рішень і планів, виявлення тенденцій і нових можливостей, оцінку діяльності підприємства та оцінку управлінської діяльності.

Управлінська інформація, яка утворює інформаційну базу системи управління, відображає стан системи управління, включаючи стан об'єкта управління, стан суб'єкта управління і технологію їх взаємодії, визначає напрямки їх змін та розвитку.

До особливостей управлінської інформації, які впливають із її сутності, слід віднести:

- залежність від системи управління;

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 28 з 58	

- алфавітно-цифрові знаки як переважаючу форму подачі інформації, із перевагою зображення числових величин у дискретній формі;
- необхідність забезпечення високої точності результатів обчислень під час виконання арифметичних та логічних операцій;
- необхідність оформлення результатів у вигляді, зручному для сприйняття людиною;
- необхідність обробки значних обсягів інформації, особливо у випадках здійснення таких функцій менеджменту, як: планування та контроль;
- необхідність отримання значної кількості підсумкових показників із використанням різних критеріїв, особливо у випадку визначення стратегії чи розробленні складного управлінського рішення;
- необхідність фільтрації та узагальнення при передачі інформації з нижчого рівня управління на вищі рівні;
- необхідність зберігання і накопичення інформації та ін.

Управлінська інформація невіддільна від інформаційного процесу управління, який відбувається у будь якій сфері людської діяльності. Тому управлінська інформація використовується в усіх галузях діяльності і в усіх органах загальнодержавного управління.

У процесах управління висуваються цілком визначені вимоги до якості управлінської інформації.

Якість інформації можна визначити як сукупність властивостей, що зумовлюють та забезпечують можливості її використання для задоволення визначених, згідно з її призначенням, потреб.

Діяльність менеджера в процесі підготовки та прийняття управлінських рішень ґрунтується на інформації про стан господарських об'єктів і хід виробництва. Від якості цієї інформації, її повноти, вірогідності, своєчасності, об'єктивності залежить якість менеджменту, дієвість управлінського впливу на об'єкти управління. До якості інформації, з боку менеджменту, висувається ряд вимог: стислість, чіткість формулювань, своєчасність надходження, задоволення потреби в інформації конкретних керівників; точність і вірогідність, правильний вибір початкових відомостей, оптимальність систематизації і безперервність збору та обробки даних.

Таким чином, вимоги до якості управлінської інформації пов'язані з оцінкою її характеристик, насамперед, із точки зору їх важливості для процесів управління. До значимих відмітних властивостей управлінської інформації належать час, зміст та форма.

Лекція 7

Тема: Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в органах державної влади План

1. Поняття органів державної влади. Особливості інформаційно-аналітичної діяльності в органах державної влади та управління
2. Урядові та неурядові інформаційно-аналітичні служби. Суб'єкти діяльності та їх статус.
3. Організація інформаційно-аналітичної діяльності у вищих органах державної влади

Рекомендована література

1. Демчина Л. І. Аналітична інформація як засіб підготовки управлінських рішень органами місцевого самоврядування. *International Academy Journal Web of Scholar*. 2020. 4(46). С. 32 – 37.
2. Конспект лекцій з дисципліни «Технологія діяльності аналітиків та обліково-аналітичне забезпечення фінансово-економічної безпеки» для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» спеціалізації «Управління фінансово-економічною безпекою» / Ж. С. Шило. Рівне: НУВГП, 2017, 85 с.

Конспект лекції

Одним з пріоритетів побудови інформаційного суспільства є інформатизація органів державної влади та органів місцевого самоврядування, яка має сприяти прозорості та відкритості влади, підвищенню ефективності праці чиновників, якісному наданню населенню країни

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 29 з 58	

різноманітних інформаційних послуг органами влади, демократизації виборчого процесу, інтеграції зі світовим інформаційним простором тощо. На сучасному етапі розвитку України необхідна науково обґрунтована зміна парадигми інформаційного забезпечення всіх ешелонів державної влади, яка передбачає широке використання сучасних інформаційно-комунікаційних засобів, передусім Інтернету, на всіх рівнях державного управління, перехід усіх державних структур на електронний документообіг, об'єднання локальних мереж органів влади в інтегровану мережу, доступ державних службовців до Інтернету, а також уможливлення інтерактивної участі громадян у процесі прийняття рішень.

Державна служба в умовах інформаційного суспільства перетворюється на інструмент швидкого реагування на нові умови, фактори та тенденції суспільного розвитку. Одночасно з тенденціями до демократизації влади, підвищення рівня прозорості її діяльності та підзвітності перед громадянами постає вимога інформаційної відкритості органів державної влади. Е-уряд – це адаптація державного управління до нових вимог суспільного розвитку, яка включає в себе і безпосередньо послуги, які надають органи державної влади та місцевого самоврядування своїм громадянам, і інтерактивну взаємодію між ними, зокрема завдяки підтримці та впровадженню системи зворотного зв'язку за допомогою сучасних інформаційних і комунікаційних технологій. Технологія електронного урядування складається з двох компонентів – це внутрішня урядова інформаційна інфраструктура, аналог корпоративної мережі та зовнішня інформаційна інфраструктура, що взаємодіє з громадянами й організаціями. Основною вимогою до системи інформаційно-аналітичного забезпечення органів місцевої влади та органів місцевого самоврядування в умовах упровадження електронного урядування є те, що вона повинна мати відкритий характер і забезпечувати інтерактивну взаємодію між підрозділами всередині окремої державної установи, між органами державної влади та місцевого самоврядування по вертикалі й по горизонталі, між органами влади та громадянами й підприємствами.

Елементами інформаційно-аналітичної системи органів державної влади та органів місцевого самоврядування повинні бути бази даних необхідної інформації, системи зв'язку та передачі даних, системи обробки даних, автоматизовані робочі місця державних службовців. Первинними елементами інформаційно-аналітичної системи є периферійні об'єктно-спеціалізовані автоматизовані інформаційні підсистеми, елементами кожної з яких є комплекси технічних засобів, до яких входить обчислювальна техніка, системне і спеціальне програмне забезпечення, колективи відповідних спеціалістів. Для розв'язання слабо структурованих завдань повинні бути розроблені окремі спеціалізовані експертні системи, які б сприяли пошуку, генерації та відбору найбільш вдалих управлінських рішень.

Головною проблемою інформатизації влади в Україні залишається не стільки недостатнє фінансування впровадження ІКТ, як проблема їх ефективного використання. Проект електронного уряду в Україні вже має певне практичне втілення, разом з тим слід відзначити, що в більшості сайтів органів державної влади та органів місцевого самоврядування застосовані режими рівня інформування та односторонньої взаємодії, тоді як усе ще відсутні режими двосторонньої інтелектуальної взаємодії та проведення трансакцій. У розвинених країнах світу стимулювання розвитку інформаційного суспільства відбувається в напрямках співпраці із зацікавленими сторонами, створення міжвідомчого органу з питань інформаційного суспільства, Державного департаменту електронного управління, а також Центрального інформаційного органу. В Україні на сьогодні відсутнє належне інституціональне забезпечення розвитку інформаційного суспільства. Розвиток інформаційно-аналітичного забезпечення органів влади, як один з важливих напрямів інформатизації суспільства, теж відбувається хаотично, без наявності чіткої вираженої державної стратегії в цій сфері. Діяльність Державного департаменту з питань зв'язку та інформатизації Міністерства транспорту та зв'язку України й Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України спрямована на вирішення окремих технічних проблем інформаційної діяльності органів влади, тоді як жоден із центральних органів виконавчої влади не виконує функцій щодо підвищення якості існуючих інформаційно-аналітичних систем органів державної влади та органів

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 30 з 58	

місцевого самоврядування, а також щодо їх інтеграції. Відповідальним за якість технічного та кадрового забезпечення інформаційно-аналітичної діяльності є кожен окремий орган влади, що, безумовно, не сприяє інтеграції інформаційно-аналітичної системи. Законодавча база в цій сфері не опрацьована належним чином, зокрема Концепція формування та функціонування інтегрованої інформаційно-аналітичної системи органів державної влади та органів місцевого самоврядування перебуває лише в стадії розробки.

Регіональна програма цифровізації повинна враховувати ряд напрямів, які складають програму соціально-економічного розвитку регіону. Механізми організації спільної діяльності державної адміністрації області та обласної ради з реалізації Концепції інформатизації діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування повинні ґрунтуватися на принципах визначення конкретних завдань та механізмів їх вирішення в затверджених цільових програмах і планах робіт; максимального використання вже існуючих головних розробок, а також програмних, технічних засобів і новітніх інформаційних технологій; існування джерел фінансування в повному обсязі та їх надійності; затвердження термінів отримання кінцевого результату вирішення завдання; тривалості подальшої експлуатації впроваджених проектних рішень; належного рівня підготовленості персоналу розробників і користувачів.

Перш ніж вирішувати проблеми інтеграції інформаційно-аналітичної системи органів державної влади та органів місцевого самоврядування необхідна суттєва модернізація самих об'єктів інтеграції. Базою розробки та впровадження програми інформатизації органів державної влади та органів місцевого самоврядування є розвиток інформаційної інфраструктури, зокрема її технологічної, організаційної й кадрової складових. Удосконаленню інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади та органів місцевого самоврядування буде сприяти розробка механізму стимулювання розвитку телекомунікаційного середовища через подальше розширення складу й підвищення якості традиційних послуг зв'язку, впровадження і розвиток нових телекомунікаційних служб, інтеграцію всіх існуючих мереж зв'язку і служб у єдине телекомунікаційне середовище на базі цифрових методів передачі та обробки сигналів, створення відокремлених регіональних, відомчих, банківських і інших цифрових мереж з інтеграцією обслуговування; взаємний обмін інформацією між інформаційними системами й мережами області, регіонами України та Світового співтовариства. Механізм захисту інформаційних ресурсів повинен бути вдосконалений шляхом підвищення ефективності функціонування підсистеми інформаційної безпеки інформаційно-аналітичної системи області області, яка призначена для безперервного й комплексного захисту електронних документів і відомчої інформації на всіх етапах її життєвого циклу та будується на моделі взаємної недовіри і взаємного захисту для всіх сторін, що взаємодіють.

Система управління цифровізацією має включати структурні підрозділи органів виконавчої влади, які виконують функції замовника, а також мати представництво суспільних організацій та підприємницьких кіл. З метою вдосконалення системи управління інформатизацією органів необхідно створення Регіонального інформаційно-аналітичного центру, який буде здійснювати виконавчу, контрольну та координаційну функції. Інформаційно-аналітичні підрозділи управлінь органів державної адміністрації, органів місцевого самоврядування обласного, місцевого й районного рівнів, у свою чергу, мають забезпечувати інформаційно-аналітичну підтримку прийняття рішень керівництвом органів обласної державної адміністрації та органів місцевого самоврядування, впровадження й експлуатацію програмно-технічних модулів інформаційно-аналітичної системи органів державної влади та органів місцевого самоврядування, обслуговування й експлуатацію програмно-апаратних засобів, мережного обладнання засобів зв'язку.

Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади — структурний підрозділ Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського, створений 1992 р. для введення в широкий суспільний обіг матеріалів фондів НБУВ, моніторингу й опрацювання зростаючих інформаційних потоків, удосконалення інформаційно-аналітичного обслуговування суспільних інститутів України.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 31 з 58	

Служба — науковий підрозділ, діяльність якого полягає у підготовці інформаційно-аналітичної та аналітично-прогнознаї продукції на базі використання інформації електронних і друкованих ЗМІ, всіх видів фондів НБУВ, інших відкритих джерел; предметом спеціальної наукової уваги СІАЗ є дослідження електронних інформаційних технологій в бібліотечній сфері.

Пріоритетними напрямками розвитку СІАЗ є використання новітніх інформаційних технологій, передових методів моніторингу й обробки інформації, посилення аналітичної і прогнознаї складової в інформаційно-аналітичних матеріалах Служби, розробка теоретичних та науково-практичних питань бібліотечного обслуговування на основі впровадження електронних інформаційних технологій. Серед замовників інформаційно-аналітичної продукції Служби — найвищі та регіональні управлінські структури, наукові установи, громадські організації.

Лекція 8

Тема: Організація інформаційно-аналітичної діяльності в центральних органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування

План

1. Поняття органів центрального виконавчої влади та місцевого самоврядування, їх інформаційно-аналітичні функції.
2. Завдання та функції інформаційно-аналітичних служб виконавчого апарату органів місцевого самоврядування.
3. Структура інформаційно-аналітичних підрозділів органів місцевого самоврядування та їх інформаційно-аналітичні документи.

Рекомендована література

5. Демчина Л. І. Аналітична інформація як засіб підготовки управлінських рішень органами місцевого самоврядування. *International Academy Journal Web of Scholar*. 2020. 4(46). С. 32 – 37.
6. Конспект лекцій з дисципліни «Технологія діяльності аналітиків та обліково-аналітичне забезпечення фінансово-економічної безпеки» для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» спеціалізації «Управління фінансово-економічною безпекою» / Ж. С. Шило. Рівне: НУВГП, 2017, 85 с.
7. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Інформаційна діяльність в державних установах» для студентів денної і заочної форм навчання за спеціальністю 029 – «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» освітнього ступеня «Магістр» / Уклад. В. І. Саранча. Кременчук, 2018. URL: http://document.kdu.edu.ua/metod/2018_445.pdf

Конспект лекції

Органи місцевого самоврядування — виборні та інші органи територіальних громад, наділені повноваженнями вирішувати питання місцевого значення

Закон України про місцеве самоврядування твердить: жителі села, селища, міста або кількох сіл, селищ, міст є відповідною місцевою територіальною громадою. Вона вирішує питання місцевого (у межах території села, селища, міста чи об'єднаної території) значення відповідно до Конституції України та законів України, як правило, через органи місцевого самоврядування України.

Система органів місцевого самоврядування включає:

- територіальні громади (жителів);
- сільські, селищні, міські ради, у т. ч. об'єднані територіальні громади;
- сільського, селищного, міського голову;
- виконавчі органи сільської, селищної, міської ради;
- старосту ради об'єднаної територіальної громади;
- районні та обласні ради, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст;
- органи самоорганізації населення (будинкові, вуличні, квартальні комітети, комітети мікрорайонів, комітети районів у містах, сільські, селищні комітети).

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 32 з 58	

У сучасних радах та їх виконавчих органах спостерігається відсутність централізації в організації інформаційного забезпечення, тобто основні завдання та функції з цього напрямку розподіляються між декількома структурними підрозділами. Зазвичай до цього переліку відносяться: загальний відділ, прес-служба, відділ роботи зі зверненнями громадян, сектор контролю, організаційний відділ. До того ж, пошук, аналіз інформації та підготовку матеріалів для прийняття управлінського рішення здійснюють майже всі структурні підрозділи органів місцевого самоврядування.

Ефективність інформаційного забезпечення рад та їх виконавчих органів значно підвищиться в результаті створення «Відділу інформаційного забезпечення самоврядування». Основними напрямками діяльності нового структурного підрозділу матимуть стати: – інформаційно-документне забезпечення рад та їх виконавчих органів (одержання, використання, передача та зберігання інформації, маршрутизація документів, формування та структуризація інформаційних потоків, контроль виконання управлінських рішень тощо); – інформаційно-аналітичне забезпечення рад та їх виконавчих органів (пошук та аналіз інформації, визначення джерел інформації, підготовка альтернативних варіантів управлінського рішення, визначення інформаційних потреб керівництва та форм їх задоволення); – організація інформаційної взаємодії з територіальною громадою (забезпечення зворотного зв'язку та діалогу між органом місцевого самоврядування та населенням адміністративно-територіальної одиниці); – інформатизація рад та їх виконавчих органів (упровадження інформаційних технологій, їх технічна підтримка, створення інформаційних продуктів, надання інформаційних послуг, організація та координація робіт щодо захисту інформації). Відповідно до цих напрямів організаційна структура відділу інформаційного забезпечення самоврядування матиме такий склад: – сектор інформаційного та документаційного забезпечення; – інформаційно-аналітичний сектор; – прес-служба; – сектор інформатизації та захисту інформації; – архів. До завдань відділу інформаційного забезпечення самоврядування можна віднести такі: – розробка та реалізація інформаційної політики органів місцевого самоврядування; – інформування населення через засоби масової інформації про діяльність органів місцевого «Історія» 47 самоврядування, про прийняті ними правові акти, про заяви, виступи, зустрічі голови ради, його заступників та начальників відділів та про інші заходи; – формування сумісно з іншими структурними підрозділами органів місцевого самоврядування соціально-економічних та організаційних умов для функціонування ринку інформаційних послуг на території громади; – аналіз і моніторинг громадської думки населення адміністративно-територіальної одиниці; – інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності голови та органів місцевого самоврядування; – комплексний захист інформації; – інформатизація відділів ради; – забезпечення інформаційних та документаційних технологій у відділах ради на базі сучасних програмно-технічних комплексів підготовки та обробки документів; – вивчення ринку інформаційних послуг; – збір первинної інформації; – адміністрування офіційного веб-сайту ради; – співробітництво з регіональними та державними інформаційними центрами, узагальнення та розповсюдження досвіду роботи з питань місцевого самоврядування. Основні аспекти організації діяльності відділу повинні бути зазначені в положенні про цей відділ, зокрема доречним стане розроблення та прийняття на державному рівні типового положення про відділ інформаційного забезпечення самоврядування.

Лекція 9

Тема: Управління інформаційно-аналітичною діяльністю в системі забезпечення національної безпеки

План

1. Правова база функціонування інформаційно-аналітичної діяльності в системі забезпечення національної безпеки.
2. Проблеми інформаційно-аналітичної діяльності в галузі національної безпеки. Збір, обробка, аналіз інформації щодо процесів забезпечення національної безпеки.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09–43–2023
		Стор. 33 з 58	

3. Компоненти, функції, види та рівні аналітичної діяльності в системі забезпечення національної безпеки.

Рекомендована література

1. Демчина Л. І. Аналітична інформація як засіб підготовки управлінських рішень органами місцевого самоврядування. *International Academy Journal Web of Scholar*. 2020. 4(46). С. 32 – 37.
2. Конспект лекцій з дисципліни «Технологія діяльності аналітиків та обліково-аналітичне забезпечення фінансово-економічної безпеки» для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» спеціалізації «Управління фінансово-економічною безпекою» / Ж. С. Шило. Рівне: НУВГП, 2017, 85 с.
3. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Інформаційна діяльність в державних установах» для студентів денної і заочної форм навчання за спеціальністю 029 – «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» освітнього ступеня «Магістр» / Уклад. В. І. Саранча. Кременчук, 2018. URL: http://document.kdu.edu.ua/metod/2018_445.pdf
4. Палій С. Сучасні тенденції розвитку інформаційно-аналітичного забезпечення у контексті прийняття ефективних управлінських рішень: (на прикладі органів державної влади України). *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, (10), 166–174. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.10.2022.269493>

Конспект лекції

У Стратегії реформування державного управління України серед основних проблем аналітичного забезпечення державної політики, зокрема, зазначені: «...відсутність попереднього аналізу, визначення проблем та розроблення альтернативних варіантів їх розв'язання у різних сферах державної політики». Також ідеться про те, що Регламент Кабінету Міністрів України «визначає базові концептуальні засади нормотворчої роботи (зокрема, аналіз стану справ у галузі, прогнозування результатів реалізації політики, визначення критеріїв ефективності, фінансово-економічне обґрунтування), але на практиці ці положення, як правило, майже не застосовуються; відсутність чіткої класифікації та взаємозв'язку програмних і стратегічних документів державної політики та нормативно-правових актів; низький рівень аналітичної роботи ...» Розв'язання цих проблем запропоновано здійснити, зокрема, шляхом «удосконалення системи стратегічного планування, проведення його моніторингу та оцінки». Для сектору безпеки і оборони зазначена проблема на стратегічному рівні зумовлена необхідністю здійснення відповідно до Закону України «Про національну безпеку України» деяких процедур.

Насамперед це комплексний огляд сектору безпеки і оборони; оборонний огляд; огляд громадської безпеки та цивільного захисту; огляд оборонно-промислового комплексу; огляд стану кіберзахисту критичної інформаційної інфраструктури, державних інформаційних ресурсів та інформації. Ефективне й результативне інформаційно-аналітичне забезпечення з організації, планування, мотивації та контролю вищевказаних оглядів, а також здійснення в цілому планування у сферах національної безпеки і оборони передбачає наявність високопрофесійних, компетентних і неупереджених аналітиків та експертів, результатом діяльності яких повинно стати, серед іншого, формування комплексу стратегічних документів. Це, наприклад, Стратегія національної безпеки України, Стратегія воєнної безпеки України, Стратегія громадської безпеки та цивільного захисту України, Стратегія розвитку оборонно-промислового комплексу України, Стратегія кібербезпеки України, Національна розвідувальна програма, Стратегічний оборонний бюлетень та ін. Під час розроблення цих документів чи не найважливішим етапом є формування опису майбутнього середовища безпеки з фокусуванням на відповідних його аспектах. На наступних етапах цей опис береться за основу планування розвитку та застосування сектору безпеки і оборони та окремих його складових частин, крім того, одночасно визначається бажаний результат (aims, desired end state) цих процесів. Якість аналізу та прогнозування середовища безпеки з цієї точки зору є критично важливою, оскільки вона стає підґрунтям стратегічних рішень щодо інвестування ресурсів держави на багато років уперед. Отже, управління сектором безпеки і оборони України базується на

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 34 з 58	

аналітично-прогностичних вихідних даних і, безперечно, постійно вимагає значно більших обсягів інформації, що належить до різних сфер. Такі обсяги різноманітної інформації потребують її попередньої обробки і підготовки для надання особам, які приймають рішення, у вигляді стислих висновків, що придатні для використання в процесі управління. Робота з великими базами даних вочевидь вимагає значних коштів. Тому найбільшою загрозою для держави, зумовленою неякісним аналітичним забезпеченням процесу прийняття стратегічних рішень, є потенційна можливість багаторічних обтяжливих витрат на розвиток і утримання сектору безпеки і оборони, який виявиться неспроможним до адекватного реагування на майбутні кризи, що, у свою чергу, призведе до катастрофічних наслідків для країни та громадян. Принагідно зауважимо, що якість стратегічного аналізу та доцільність витрачених на нього коштів де-факто може бути перевірена лише через певний проміжок часу.

Інформаційно-аналітичне забезпечення процесу прийняття стратегічних рішень забезпечення, про яке йшлося вище, включає комплекс заходів, що організуються і проводяться керівниками органів управління сектору безпеки і оборони, інформаційно-аналітич ними підрозділами стратегічного рівня з метою збирання та обробки відомостей з політичних, військових, військово-технічних, економічних, наукових та інших галузей у світі, регіоні і всередині держави. Відтак на підставі проведеної роботи здійснюється розроблення інформаційних (інформаційно-аналітичних) документів для надання їх вищому державному та військовому керівництву, інформування інших зацікавлених інстанцій на відповідному рівні, а також підготовка інших документів, необхідних для правильного планування заходів в інтересах розвитку і застосування сектору безпеки і оборони України. Зважаючи на важливість та обсяги завдань, що покладаються на інформаційно-аналітичного забезпечення, очевидно, що проведення цієї діяльності потребує висококваліфікованих фахівців. При цьому суміщення, тимчасове відрядження, включення до складу робочої групи чи будь-яка інша форма залучення на тимчасовій основі високопрофесійних у певній галузі фахівців без їхньої відповідної підготовки у сфері інформаційно-аналітичної діяльності не дозволить досягнути належної якості стратегічного аналізу.

Значимим інструментом вдосконалення підготовки ухвалення найважливіших рішень в системі національної безпеки вважається система розподілених ситуаційних центрів. Ситуаційний центр є цільовим організаційно — технічною системою підтримки ухвалення рішень. Він призначений для забезпечення керівної ланки (особи, що приймають рішення) системи управління необхідною (у тому числі графічною) інформацією для точного сприйняття і оцінки обстановки, що склалася, і інтелектуальної підтримки процесу ухвалення рішення на базі сучасних інформаційних технологій. Ядром будь-якого ситуаційного центру є модель обстановки, яка в процесі свого функціонування сприймає початкові дані, що поступили, і в міру необхідності робить коригування свого стану. Результати моделювання служать початковими даними для засобів візуалізації обстановки на екранах колективного користування і засобів інтелектуальної підтримки користувача. Ситуаційний центр дозволяє максимально «наблизити» актуальну управлінську методологію і інформацію безпосередньо до особи, що приймає рішення. При цьому з'являється можливість використати як реалістичні моделі (картографічні, імітаційні, анімаційні, відеопредставлення реальних об'єктів та ін.), так і абстрактні (багатовимірні діаграми, мультимедійні образи, піктографічне представлення та ін.). Усі моделі ситуаційного центру є динамічними і на будь-якій стадії аналізу і вироблення рішення допускають активний мультимедійний вплив користувачів на параметри і поведінку моделі. Основним призначенням ситуаційних центрів є підвищення якості і оперативності аналітичної обробки інформації, прогнозування розвитку ситуацій, а також інформаційно-аналітична підтримка ухвалення рішень, що досягається шляхом інтеграції інтелектуального потенціалу експертів і сучасних інструментально-технологічних засобів.

Аналіз зарубіжного досвіду свідчить, що ситуаційні центри різної функціональної приналежності і спрямованості призначені для комплексування інформації у форматі роботи за оцінкою і прогнозуванням ситуації і підготовкою на цій основі вивірених управлінських рішень в

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 35 з 58	

усіх ланках державного механізму. За характером вирішуваних завдань і функціональної приналежності можна виділити наступні типи систем і засобів підтримки державних рішень з використанням ситуаційних центрів. Перший тип умовно можна характеризувати як ситуаційний центр відстежування і відображення існуючої інформації. Такого роду структури дуже поширені за кордоном і спеціалізуються переважно на моніторингу ситуації в сферах діяльності, що цікавлять, і інформуванні особи, що приймає рішення, в режимі реального часу шляхом випуску друкарських або електронних зведень, підготовки мультимедійних матеріалів і додатків і так далі. У цьому плані характерний досвід роботи Ситуаційно-комунікаційного центру ОБСЄ. Ситуаційно-комунікаційний центр організаційно входить до складу Центру по запобіганню конфліктам секретаріату ОБСЄ і вирішує завдання підтримки безперервного зв'язку з польовими місіями, бюро і центрами ОБСЄ, розташованими в 17 країнах світу; сприяння керівництву ОБСЄ в рішенні завдань, пов'язаних з організацією екстреної евакуації співробітників з кризових районів; збору інформації про обстановку в країнах — членах ОБСЄ і діяльності польових місій, бюро і центрів організації і підготовки інформаційно-аналітичних документів для доповіді керівництву організації. Інший тип ситуаційного центру, найбільш затребуваний в практиці підготовки системних і багатофакторних управлінських рішень, — аналітичний ситуаційний центр. Як правило, такого роду структури створюються для підтримки ухвалення управлінських рішень на стратегічному рівні — міністерства, великої корпорації або великого міждержавного інституту. Одне з ключових завдань центрів цього виду — прогнозування розвитку ситуації і підготовка доповідей керівництву про виявлені небезпечні тенденції у вигляді аналітичних матеріалів, підготовка і проведення нарад по виробленню стратегічних управлінських рішень на колегіальній основі з підтримкою гнучкого сценарію обговорення, що включає оперативні запити до групи аналітиків. Характерною особливістю таких ситуаційних центрів є множинність джерел інформації і великий об'єм даних, необхідність налагодженої системи збору і обробки цієї інформації, що припускає наявність великих підрозділів, що забезпечують, широке використання математичних моделей і різного роду аналітичних інформаційних продуктів, що забезпечують підготовку прогнозів розвитку ситуації. Третій вид ситуаційних центрів об'єднує можливості двох попередніх і має у своєму складі як групу моніторингу, так і групу прогнозування. Це найбільш поширений тип ситуаційного центру, який ефективно забезпечує процес підтримки ухвалення рішень вищими посадовцями держави. У рамках цього типу ситуаційних центрів останніми роками широке поширення отримало застосування в процесі підготовки проектів управлінських рішень систем штучного інтелекту.

Головною метою ситуаційного аналізу в кризовій ситуації є не спроба прогнозування яких-небудь конкретних показників розвитку України або передбачення виникнення певних подій, а встановлення основних тенденцій розвитку обстановки в різних сферах національної безпеки (поліпшення, погіршення або збереження сучасного стану). Крім того, слід враховувати, що незважаючи на усю різноманітність причин виникнення криз, усі вони, як представляється, мають схожі риси. Нині в Україні існують високотехнологічні центри, здатних в реальному масштабі часу забезпечити збір і обробку різнопланової воєнно-стратегічної, військово— політичної, економічної інформації, а також інформації про стан суспільно-політичних процесів на території України. Це, передусім, — ситуаційний центр Президента України, ситуаційний центр Ради національної безпеки і оборони України, ситуаційні центри міністерств. Усі ці структури оснащені сучасним інформаційно-комунікаційним устаткуванням, забезпечують роботу в кризових ситуаціях вищого керівництва держави і керівників державних органів виконавчої влади, вирішальних завдання забезпечення національної безпеки. Аналіз показує, що орган оперативного реагування (оперативний штаб) повинен створюватися завчасно і на позавідомчій основі. Враховуючи, що формування єдиної державної системи інформаційно— аналітичної підтримки ухвалення державних рішень має ключове значення для розвитку системи стратегічного прогнозування і планування, пропонується створення спеціального міжвідомчого робочого органу — постійної наради Ради національної безпеки і оборони України, по інформаційно-аналітичній підтримці ухвалення державних рішень в області національної безпеки, включаючи вдосконалення

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09–43–2023
		Стор. 36 з 58	

нормативно-правової бази в цій області. Мета полягає в забезпеченні узгодженості дій, вдосконаленні міжвідомчої взаємодії державних органів.

Лекція 10

Тема: Технології організації інформаційно-аналітичної діяльності у сфері фінансово-економічної безпеки

План

1. Сутність та структура інформаційно-аналітичних технологій у сфері фінансово-економічної безпеки.
2. Типологізація. Моніторингові, ініційовані, кумулятивні аналітичні спостереження.
3. Модель інформаційно-аналітично та прогнозної підтримки.

Рекомендована література

1. Інформаційний ринок продуктів і послуг : консп. лекцій / уклад. І. О. Давидова. Харків: ХДАК, 2016. 69 с.
2. Азаренков, Г., Писарчук, О. Трансформація інформаційно-аналітичного забезпечення в управлінні сільськогосподарським підприємством. *Молодий вчений*, 2020. 5 (81). С.133-137. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-5-81-29>
3. Боднар І. Р. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах : підручник; Центр. спілка спожив. т-в України, Львів. торг.-екон. ун-т. - Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2018. 279 с.
4. Габро І. В. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах : методичні рекомендації до семінарських занять / І. В. Габро. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. 56 с.
5. Григораш С. М. Організація та управління діяльністю інформаційних установ : конспект лекцій. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. 234 с.
6. Демчина Л. І. Аналітична інформація як засіб підготовки управлінських рішень органами місцевого самоврядування. *International Academy Journal Web of Scholar*. 2020. 4(46). С. 32 – 37.
7. [Ковальська Л.](#) Інформаційно-аналітична діяльність сучасної бібліотеки. *Бібліотечний вісник*. 2021. № 3. С. 12-21.
8. Конспект лекцій з дисципліни «Технологія діяльності аналітиків та обліково-аналітичне забезпечення фінансово-економічної безпеки» для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» спеціалізації «Управління фінансово-економічною безпекою» / Ж. С. Шило. Рівне: НУВГП, 2017, 85 с.

Конспект лекції

Фінансово-економічна безпека підприємства є складною системою, яка включає певний набір внутрішніх характеристик, спрямованих на забезпечення ефективності використання корпоративних ресурсів за кожним напрямом діяльності. Вона включає дві складових: Фінансову безпеку – це такий стан бюджетної, грошово-кредитної, банківської, валютної системи та фінансових ринків, який характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних загроз, здатністю забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи та економічне зростання.

Економічну безпеку - це стан захищеності виробничо-комерційної діяльності, при якому забезпечується дотримання його стійких економічних інтересів як системи, що самоорганізовується та саморозвивається і здатна запобігти при цьому виникненню і впливу внутрішніх та зовнішніх загроз. Для аналізу фінансово-економічної безпеки застосовують системний підхід, який передбачає розгляд економіко-виробничої діяльності підприємства як багаторівневої структурної системи. Таким чином, фінансово-економічна безпека підприємства, з одного боку, є системою, елементами якої є такі складники, як ліквідність, рентабельність, фінансова стійкість тощо, а, з іншого боку, вона є підсистемою економіко-виробничої системи підприємства (за горизонтальною структурою) або складовим елементом фінансової безпеки держави (за вертикальною структурою). Тому

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 37 з 58	

теоретичною основою дослідження фінансовоекономічної безпеки підприємства є системний (комплексний) аналіз. Для проведення такого аналізу створюється підрозділ аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Основними нормативно правовими документами для забезпечення діяльності підрозділу аналітичного забезпечення економічної безпеки є: - Конституція України; - закони та постанови Верховної Ради України; - укази Президента України; - постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України; - інші нормативно-правові документи, що стосуються сфери фінансово-економічної безпеки.

Аналітичний підрозділ з питань фінансово-економічної безпеки виконує наступні завдання: 1. Забезпечує підготовку документів, необхідних для прийняття управлінських рішень щодо діяльності підприємств в умовах реальних і потенційних загроз і небезпек.

2. Розроблює проекти наказів, положень, інструкції щодо організації діяльності аналітиків з питань фінансово-економічної безпеки та інформаційно-аналітичного забезпечення функціонування системи економічної безпеки.

3. Визначає та оцінює стан і рівень фінансово-економічної безпеки свого підприємства, партнерів і конкурентів.

4. Здійснює всі види інформаційного, аналітичного та обліковоаналітичного забезпечення функціонування системи економічної безпеки підприємства.

5. Розроблює аналітичні документи за якими здійснюється оцінка стану та надаються пропозиції щодо діяльності підприємства в умовах загроз, небезпек, рекомендації щодо їх зниження.

Процес інформаційно-аналітичної роботи в системі фінансово-економічної безпеки - це сукупність спрямованих на визначений предмет операцій мислення і технологічних процедур, виконання яких в певній послідовності із використанням засобів забезпечує вирішення поставленого завдання. Процес інформаційно-аналітичної діяльності системі фінансово-економічної безпеки складається з наступних компонентів: - Організаційний. - Методичний. - Інформаційний. - Комунікаційний. - Формування висновків і пропозицій.

Стадіями (етапами) процесу інформаційно-аналітичної діяльності в системі фінансово-економічної безпеки є:

- 1) загальне знайомство з проблемою, постановкою завдання;
- 2) формування понять, їх визначення;
- 3) збір фактів, створення бази даних;
- 4) тлумачення фактів;
- 5) формування гіпотези, перевірка гіпотез;
- 6) формування висновків;
- 7) безпосередній виклад матеріалів.

Інформаційно-аналітична діяльність в системі фінансово-економічна безпека - це процес семантичної оброблення даних, у результаті якої розрізнені дані перетворюються на закінчену інформаційну продукцію - аналітичний документ. Процес семантичної обробки даних може бути представлений у вигляді деякої послідовності самостійних етапів, сукупний опис яких і дає уявлення про нього в цілому.

Лекція 12

Тема: Організація інформаційно-аналітичної діяльності в службі статистики

План

1. Поняття Головного управління статистики.
2. Процес виробництва статистичної інформаційно-аналітичної продукції.
3. Специфіка управління інформаційно-аналітичною діяльністю в службі статистики.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 38 з 58	

4. Бюлетень, економічна доповідь, статистичні збірники як результат ІАД в службі статистики.

Рекомендована література

8. Інформаційний ринок продуктів і послуг : консп. лекцій / уклад. І. О. Давидова. Харків: ХДАК, 2016. 69 с.
9. Азаренков, Г., Писарчук, О. Трансформація інформаційно-аналітичного забезпечення в управлінні сільськогосподарським підприємством. *Молодий вчений*, 2020. 5 (81). С.133-137. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-5-81-29>
10. Боднар І. Р. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах : підручник; Центр. спілка спожив. т-в України, Львів. торг.-екон. ун-т. - Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2018. 279 с.
11. Габро І. В. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах : методичні рекомендації до семінарських занять / І. В. Габро. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. 56 с.
12. Григораш С. М. Організація та управління діяльністю інформаційних установ : конспект лекцій. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. 234 с.
13. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Інформаційна діяльність в державних установах» для студентів денної і заочної форм навчання за спеціальністю 029 – «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» освітнього ступеня «Магістр» / Уклад. В. І. Саранча. Кременчуг, 2018. URL: http://document.kdu.edu.ua/metod/2018_445.pdf

Конспект лекції

Державна служба статистики України (Держстат) є спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері статистики, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України та який бере участь у формуванні державної політики у сфері статистики і забезпечує її реалізацію.

Основними завданнями Держстату є:

- 1) участь у формуванні державної політики у сфері статистики та забезпечення її реалізації;
- 2) гармонізація системи державної статистики з міжнародними та європейськими нормами і стандартами;
- 3) збирання, збереження, оброблення, аналіз, захист та поширення офіційної державної статистичної інформації щодо масових явищ і процесів, які відбуваються в економічній, соціальній, демографічній, екологічній, культурній та інших сферах життя суспільства в Україні та її регіонах;
- 4) забезпечення актуальності, точності і надійності, узгодженості і порівнянності, доступності і ясності офіційної державної статистичної інформації;
- 5) розроблення, вдосконалення і впровадження статистичної методології, оприлюднення метаданих;
- 6) забезпечення розроблення, запровадження та вдосконалення системи статистичних класифікацій, які використовуються для проведення статистичних спостережень;
- 7) впровадження новітніх інформаційних технологій у процеси виробництва та поширення офіційної державної статистичної інформації;
- 8) взаємодія інформаційної системи органів державної статистики з інформаційними системами державних органів, органів місцевого самоврядування, інших юридичних осіб, міжнародних організацій та статистичних служб іноземних держав шляхом взаємного обміну інформацією, проведення методологічних, програмно-технологічних та інших робіт, спрямованих на ефективне використання інформаційних ресурсів;
- 9) координація дій державних органів, органів місцевого самоврядування та інших юридичних осіб щодо організації діяльності, пов'язаної із збиранням та використанням адміністративних даних;
- 10) забезпечення принципу статистичної конфіденційності під час виробництва та поширення офіційної державної статистичної інформації.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 39 з 58	

Адміністративні дані - дані, отримані на підставі спостережень, проведених державними органами (за винятком органів державної статистики), органами місцевого самоврядування та іншими юридичними особами відповідно до законодавства та з метою виконання адміністративних обов'язків та завдань, віднесених до їх компетенції.

Державна статистика - централізована система збирання, опрацювання, аналізу, поширення, збереження, захисту та використання статистичної інформації.

Державна статистична діяльність - сукупність дій, пов'язаних з проведенням державних статистичних спостережень та наданням інформаційних послуг, спрямована на збирання, опрацювання, аналіз, поширення, збереження, захист та використання статистичної інформації, забезпечення її достовірності, а також удосконалення статистичної методології.

Інформаційна система органів державної статистики - сукупність технічних, програмних, комунікаційних та інших засобів, які забезпечують процес збирання, накопичення, опрацювання, поширення, збереження, захисту та використання статистичної інформації.

Статистична інформація, отримана на підставі проведених органами державної статистики статистичних спостережень, існує у вигляді первинних даних щодо респондентів, статистичних даних, що пройшли одну чи декілька стадій опрацювання та накопичені на паперових, магнітних та інших носіях або в електронному вигляді, а також аналітичних матеріалів, підготовлених на підставі цих даних.

Первинні дані - інформація щодо кількісної та якісної характеристики явищ і процесів, яка подана респондентами під час статистичних спостережень.

Статистичні дані - інформація, отримана на підставі проведених статистичних спостережень, що опрацьована і подана у формалізованому вигляді відповідно до загальноприйнятих принципів та методології. Статистичні дані, що є результатом зведення та угруповання первинних даних, за умови забезпечення їх знеособленості являють собою зведену знеособлену статистичну інформацію (дані).

Статистичною інформацією є також дані банківської, фінансової і митної статистики, статистики платіжного балансу тощо, які складаються на підставі адміністративних даних, отриманих Національним банком України та спеціально уповноваженими державними органами (крім органів державної статистики) відповідно до їх компетенції. Відповідні повноваження зазначених органів, а також засади щодо організації збирання, опрацювання, аналізу, поширення, збереження, захисту та використання такої статистичної інформації визначаються окремими законами.

З метою складання статистичної інформації органи державної статистики можуть використовувати такі джерела інформації:

- первинні та статистичні дані щодо респондентів, які підлягають статистичним спостереженням;
- адміністративні дані державних органів (за винятком органів державної статистики), органів місцевого самоврядування, інших юридичних осіб;
- дані банківської, фінансової і митної статистики, статистики платіжного балансу тощо; статистичну інформацію міжнародних організацій та статистичних служб інших країн тощо; оцінки та розрахунки, що здійснюються на основі зазначених вище даних;
- знеособлені дані реєстрів територіальних громад та інших інформаційних систем, що містять інформацію щодо населення України та його демографічних характеристик.

Рішення щодо вибору джерела статистичної інформації приймається органами державної статистики самостійно, з урахуванням якості і своєчасності подання інформації, витрат, а також обов'язків, які виникають у зв'язку з цим у респондентів.

Правила зберігання, опрацювання, поширення, збереження, захисту та використання статистичної інформації, отриманої у процесі державних статистичних спостережень, а також первинних даних, отриманих у процесі проведення інших статистичних спостережень,

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 40 з 58	

визначаються відповідно до закону центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері статистики.

Права на зведену знеособлену статистичну інформацію, отриману органами державної статистики у процесі статистичних спостережень, що проведені за рахунок коштів замовника, визначаються договорами на створення цієї інформації. Положення таких договорів не можуть суперечити вимогам цього та інших законів, зокрема щодо вільного доступу до статистичної інформації.

Порядок та умови доступу до статистичної інформації:

- Для забезпечення потреб державних органів, органів місцевого самоврядування, інших юридичних, а також фізичних осіб у статистичній інформації та доступу до неї, в органах державної статистики створюються спеціальні інформаційні служби. Порядок їх створення, структура, права та обов'язки визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері статистики.
- Доступ до статистичної інформації забезпечується шляхом: систематичної публікації її в друкованих виданнях; поширення її засобами масової інформації; безпосереднього її надання державним органам та органам місцевого самоврядування, а також надання її у відповідь на запит на інформацію відповідно до Закону України "Про доступ до публічної інформації", іншим юридичним, а також фізичним особам.

Лекція 13

Тема: Структура та організація інформаційно-аналітичної системи управління діяльністю сільськогосподарських підприємств.

План

1. Інформаційно-аналітична система управління.
2. Структурно-логічний ланцюг перетворення первинних даних в інформаційно-аналітичну систему управління сільськогосподарських підприємств.
3. Інформаційно-аналітичні служби агропідприємств

Рекомендована література

1. Азаренков, Г., Писарчук, О. Трансформація інформаційно-аналітичного забезпечення в управлінні сільськогосподарським підприємством. *Молодий вчений*, 2020. 5 (81). С.133-137. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-5-81-29>
2. Мулик Т. О., Федоришина Л. І. Організація аналітичної роботи в сільськогосподарських підприємствах: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2020. 236 с.
3. Григораш С. М. Організація та управління діяльністю інформаційних установ : конспект лекцій. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. 234 с.
4. Демчина Л. І. Аналітична інформація як засіб підготовки управлінських рішень органами місцевого самоврядування. *International Academy Journal Web of Scholar*. 2020. 4(46). С. 32 – 37.
5. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Інформаційна діяльність в державних установах» для студентів денної і заочної форм навчання за спеціальністю 029 – «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» освітнього ступеня «Магістр» / Уклад. В. І. Саранча. Кременчук, 2018. URL: http://document.kdu.edu.ua/metod/2018_445.pdf

Конспект лекції

Аналіз сільськогосподарської діяльності є сполучною ланкою між обліком і прийняттям управлінських рішень. У процесі аналізу облікова інформація проходить аналітичну обробку: проводиться порівняння досягнутих результатів виробництва з даними поточного і перспективного плану, минулих періодів, інших підприємств,

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 41 з 58	

середньогалузевими; визначається вплив різних факторів на величину результативних показників, виявляються недоліки, помилки, невикористані можливості, перспективи і т.д. За допомогою аналізу здійснюється ідентифікація проблеми, визначаються причини її виникнення, прогнозування її розвитку і виявляються можливості розв'язання проблеми. На основі результатів аналізу розробляються і обґрунтовуються управлінські рішення. Економічний аналіз передуює рішенням і діям, обґрунтовує їх і є базою виробництвом, забезпечуючи його ефективність. Він дозволяє знизити невизначеність при ухваленні управлінського рішення, заснованого на догадках і інтуїції.

Аналіз господарської сільськогосподарської діяльності – це комплексне вивчення роботи підприємств і структурних підрозділів з метою виявлення можливостей підвищення ефективності їх діяльності.

Предметом аналізу сільськогосподарської діяльності є причинно-наслідкові зв'язки економічних явищ і процесів, пізнання яких дозволяє комплексно досліджувати результати діяльності, їх чутливість до управлінських впливів з метою підготовки інформації для прийняття оптимальних управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності функціонування підприємства і зміцнення його ринкових позицій.

Об'єктом аналізу господарської діяльності є результати господарської діяльності підприємств, які апроксимуються системою взаємопов'язаних показників, що відображають окремі її сторони і сегменти. Наприклад, на промисловому підприємстві до об'єктів аналізу відносяться показники виробництва і реалізації продукції, її собівартості, використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, фінансових результатів діяльності, фінансового стану підприємства і т.д. У сільському господарстві, крім того, до об'єктів аналізу відносяться показники, що відображають ступінь використання земельних ресурсів підприємства.

Завдання аналізу господарської діяльності можна виділити наступні: } вивчення стану і тенденцій економічного розвитку підприємства за минулі періоди; } прогнозування результатів діяльності на основі тенденцій розвитку, що склалися, і передбачуваних змін в перспективі; наукове обґрунтування поточних і перспективних планів (цільової програми підприємства);

- контроль за виконанням планів і управлінських рішень, за ефективним
- використанням економічного потенціалу підприємства з метою виявлення недоліків, помилок і оперативного впливу на економічні процеси;

вивчення впливу об'єктивних і суб'єктивних, зовнішніх і внутрішніх факторів на результати господарської діяльності, що дозволяє об'єктивно оцінювати роботу підприємства, робити правильну діагностику його стану і прогноз розвитку на перспективу, виявляти основні шляхи підвищення його ефективності;

- пошук резервів підвищення ефективності виробництва на основі вивчення передового досвіду і досягнень науки і практики;
- оцінка результатів діяльності підприємства по досягненню поставлених цілей - виконання планів, рівню результативності та ефективності бізнесу, використанню наявних можливостей, положенню на ринку товарів і послуг;
- оцінка ступеня фінансових і операційних ризиків і виробка внутрішніх механізмів управління ними з метою зміцнення ринкових позицій підприємства та підвищення прибутковості бізнесу;
- обґрунтування заходів щодо усунення виявлених недоліків і освоєнню резервів підвищення ефективності функціонування підприємства з метою підвищення його конкурентних переваг.

Для забезпечення високої ефективності та доцільності проведення аналізу господарської діяльності слід дотримуватися наступних принципів:

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 42 з 58	

комплексність – охоплення максимуму структурних підрозділів і напрямків діяльності, всебічне вивчення причинно- наслідкових залежностей розвитку основної діяльності підприємства;

системність – розуміння об'єкту, що вивчається, як складної динамічної системи, що містить елементи, пов'язані між собою та з зовнішнім середовищем;

об'єктивність – використання перевіреної інформації, яка достовірно відбиває об'єктивну реальність;

точність – обґрунтування висновків точними аналітичними розрахунками;

дієвість – активний вплив на результати діяльності підприємства, своєчасне виявлення недоліків та прийняття відповідних управлінських рішень;

плановість – проведення за планом і систематично, що викликає необхідність планування і контролю за проведенням аналітичної роботи на підприємстві, обумовлює розподіл обов'язків між виконавцями;

оперативність – швидкий і чіткий аналіз ситуацій, генерування відповідних управлінських рішень і втілення їх у життя підприємства.

Таким чином, аналіз господарської діяльності як наука являє собою систему спеціальних знань, пов'язаних з дослідженням тенденцій господарського розвитку, науковим обґрунтуванням планів, управлінських рішень, контролем за їх виконанням, оцінкою досягнутих результатів, пошуком, виміром та обґрунтуванням величини господарських резервів підвищення ефективності виробництва й розробкою заходів щодо їхнього використання.

Лекція 14-15

Тема: Організація інформаційно-аналітичної діяльності міжнародних неурядових організацій. Організація інформаційно-аналітичної діяльності в міжнародних відносинах

План

1. Поняття міжнародних неурядових організацій. Їх функції та класифікація. Інформаційно-аналітична функція міжнародних неурядових організацій.
2. Поняття інформаційно-аналітичної діяльності в міжнародних відносинах.

Рекомендована література

1. Муковський І.Т., Міщенко А.Г., Шевченко М.М. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах: Навч. посіб. / Муковський І.Т., Міщенко А.Г., Шевченко М.М. - К.: Кондор, 2012. - 224 с
2. Боднар І. Р. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах : підручник; Центр. спілка спожив. т-в України, Львів. торг.-екон. ун-т. - Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2018. 279 с.

Конспект лекції

Міжнародні відносини — це сукупність політичних, економічних, соціальних, культурних та інших зв'язків і взаємовідносин між учасниками, що діють на міжнародній арені (державами і союзами держав, транснаціональними корпораціями, етнічними та національними групами, політичними і громадськими організаціями, суспільними рухами, окремими особами тощо)

Міжнародна інформація — це документовані або публічно оголошені відомості про події та явища у міжнародному співтоваристві (міжнародному інформаційному просторі), зафіксовані на матеріальних носіях з реквізитами, які дозволяють ідентифікувати ці відомості.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 43 з 58	

Лекція 16

Тема: Організація інформаційно-аналітичної діяльності в бібліотечних та архівних установах.

План

1. Зв'язок інформаційно-аналітичної діяльності з видами бібліотечної роботи.
2. Інформаційно-аналітичні продукти в бібліотечній сфері.
3. Особливості здійснення та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в архівних установах.

Рекомендована література

14. Григораш С. М. Організація та управління діяльністю інформаційних установ : конспект лекцій. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. 234 с.
15. Демчина Л. І. Аналітична інформація як засіб підготовки управлінських рішень органами місцевого самоврядування. *International Academy Journal Web of Scholar*. 2020. 4(46). С. 32 – 37.
16. [Ковальська Л.](#) Інформаційно-аналітична діяльність сучасної бібліотеки. *Бібліотечний вісник*. 2021. № 3. С. 12-21.
17. Конспект лекцій з дисципліни «Технологія діяльності аналітиків та обліково-аналітичне забезпечення фінансово-економічної безпеки» для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» спеціалізації «Управління фінансово-економічною безпекою» / Ж. С. Шило. Рівне: НУВГП, 2017, 85 с.
18. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Інформаційна діяльність в державних установах» для студентів денної і заочної форм навчання за спеціальністю 029 – «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» освітнього ступеня «Магістр» / Уклад. В. І. Саранча. Кременчуг, 2018. URL: http://document.kdu.edu.ua/metod/2018_445.pdf
19. Мейко О.В. Сутність інформаційно-аналітичної діяльності у прийнятті рішень щодо формування структур прикордонних підрозділів. *Право та державне управління*, 2020. №2. С. 176 – 180.
20. Мельничук Ю. Теоретико-методологічні засади формування проектно-аналітичної компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі фахової підготовки. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Сер.: Педагогічні науки*. Хмельницький: вид-во НАДПСУ, 2017. № 3(10). С. 196–204.

Конспект лекції

Інформаційно-аналітична діяльність бібліотечних установ передбачає створення вторинних документів, більш досконалих інформаційно-пошукових засобів роботи з документно-інформаційними ресурсами, а також налагодження надійного комунікаційного зв'язку в площині користувач – бібліотека. В останні роки дедалі частіше спостерігається використання бібліотек в якості мережевого інструментарію розширення інформаційно-комунікаційних зв'язків суспільства. Це стало можливим завдяки оптимальній структуризації масивів значущої аналітичної інформації, її впровадження у суспільну практику. Такий підхід прискорює процеси обміну інформацією, владні структури оперативно отримують відомості, необхідні для ухвалення ефективних управлінських рішень. Особливо це важливо для сучасного громадянського суспільства з його електронним урядуванням, електронними інформаційними комунікаціями між органами центральної влади, місцевим самоврядуванням та громадськими формуваннями, між державою, бізнесом і громадянами. У зв'язку з цим перед бібліотеками постає необхідність удосконалення цілої низки технологічних напрацювань, поширення відповідного (аналітично опрацьованого) контенту, створення новітніх засобів доступу до послуг, які надає держава, упровадження інтерактивних технологій, дистанційного обслуговування (забезпечення доступу до баз даних, які знаходяться за межами бібліотеки), інноваційних форм взаємодії між громадянами і владою. Без інформаційно-аналітичної продукції бібліотек сьогодні неможливе вирішення питань модернізації економічної системи України. Перспективи подальшого розвитку інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек великою мірою залежатимуть від упровадження низки інноваційних техніко-технологічних рішень. Зокрема, від використання інформаційно-аналітичних систем для обробки

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 44 з 58	

даних; інформаційно-пошукових – для пошуку та надання інформації користувачеві; від використання методів комп’ютерного моделювання з метою аналізу, інтерпретації та зіставлення результатів з реальною дією об’єкта дослідження.

Інформаційно-аналітичні підрозділи формують для супроводу процесів ухвалення соціально значущих управлінських рішень у всіх сферах інформаційної інфраструктури, де трансформуються значні обсяги даних. Інформаційно-аналітичні підрозділи, використовуючи широкий спектр інформаційно-комунікаційних технологій активно оперуючи інформаційними продуктами та послугами, передусім виконують завдання змістовного перетворення інформації, функціонально перетинаючись із науковою та управлінською діяльністю.

У контексті нарощування інформаційно-аналітичної діяльності бібліотеки набуває актуальності моніторинг такого сегмента інформаційного середовища, як соціальні медіа. Адже інформація з цього середовища дедалі активніше залучається до процесу підготовки бібліотеками аналітичної продукції. Вона розширює можливості виявлення, аналізу, корекції інформаційних трендів у суспільстві, мінімізує негативні впливи на державне управління, національну безпеку, сприяє утвердженню гуманістичних цінностей, реалізації прогресивних просвітницьких проєктів, активізації громадянського суспільства тощо.

Розширенню кола користувачів інформаційно-аналітичної продукції сприятиме впровадження у діяльність бібліотек сучасних мобільних технологій, відеохостингу, технологій соціальних медіа, нарощування темпів цифровізації бібліотечних фондів, надання доступу до них, співпраця з різними інтернет-ресурсами, використання QR-кодів в якості інноваційної технології пошуку джерел та надання інформації, сприяння популяризації книг, авторів, іміджу самої бібліотеки. У зв’язку з цим постає завдання створення системи обліку, зберігання і систематизації таких цифрових засобів, а також упровадження новітніх методик безпеки даних користувачів, захисту інформаційних ресурсів та контролю за роботою користувачів на відкритих ресурсах бібліотек України.

Інформаційно-аналітична діяльність в роботі архіву – це процес семантичного оброблення даних фахівцем-аналітиком (пошук, ознайомлення, обробка, опрацювання первинних даних, підготовка аналітичних довідок) з метою перетворення їх на інформаційну продукцію для забезпечення прийняття ефективних управлінських рішень. Вона забезпечує необхідним інформаційним «матеріалом» весь процес управління, стратегічне планування, маркетинг і менеджмент та багато інших приватних запитів [3]. Задоволення інформаційних потреб споживачів / користувачів у соціально значущій ретроспективній документальній інформації архів задовольняє на основі інформаційного ресурсу – сукупності документів в інформаційних системах (бібліотеках, архівах, банках даних тощо). Інформаційним ресурсом архівів України виступає Національний архівний фонд України

Лекція 17

Тема: Організація інформаційно-аналітичної діяльності в галузі освіти та науки установах.

План

1. Особливості здійснення інформаційно-аналітичної діяльності в галузі освіти та науки.
2. Структура та завдання відділів інформаційно-аналітичного забезпечення вищого навчального закладу.

Рекомендована література

21. Григораш С. М. Організація та управління діяльністю інформаційних установ : конспект лекцій. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. 234 с.
22. Демчина Л. І. Аналітична інформація як засіб підготовки управлінських рішень органами місцевого самоврядування. International Academy Journal Web of Scholar. 2020. 4(46). С. 32 – 37.
23. [Ковальська Л.](#) Інформаційно-аналітична діяльність сучасної бібліотеки. [Бібліотечний вісник](#). 2021. № 3. С. 12-21.
24. Конспект лекцій з дисципліни «Технологія діяльності аналітиків та обліково-аналітичне забезпечення фінансово-економічної безпеки» для студентів спеціальності 073 «Менеджмент»

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 45 з 58	

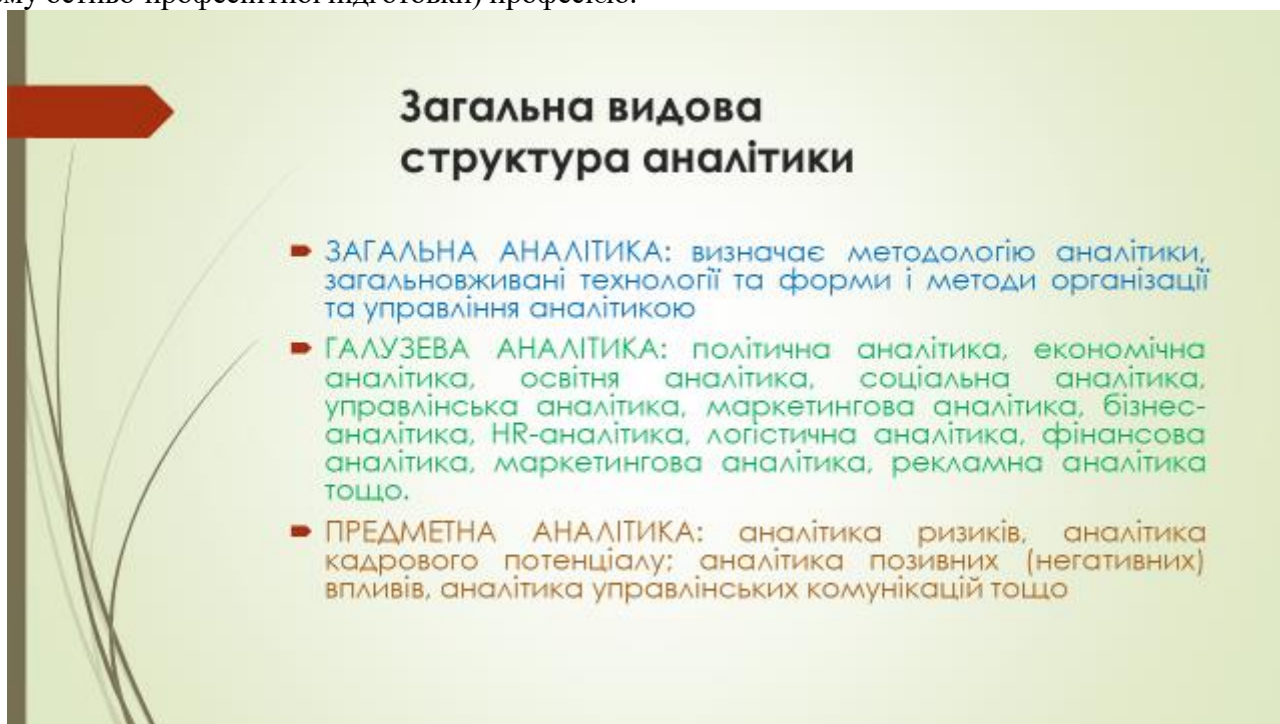
спеціалізації «Управління фінансово-економічною безпекою» / Ж. С. Шило. Рівне: НУВГП, 2017, 85 с.

25. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Інформаційна діяльність в державних установах» для студентів денної і заочної форм навчання за спеціальністю 029 – «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» освітнього ступеня «Магістр» / Уклад. В. І. Саранча. Кременчуг, 2018. URL: http://document.kdu.edu.ua/metod/2018_445.pdf
26. Мейко О.В. Сутність інформаційно-аналітичної діяльності у прийнятті рішень щодо формування структур прикордонних підрозділів. Право та державне управління, 2020. №2. С. 176 – 180.

Конспект лекції

Аналітика призначена для вивчення поглибленого змісту і сутності фактів, явищ і процесів, для подання їх у вигляді теоретичної моделі як цілісності (комплексно, «стереофонічно»), для використання в інтересах колективного вироблення адекватних оцінок обстановки (ситуації), прогнозування, підготовки управлінських рішень

В міру того, як в суспільстві ставали все більш чіткими риси інформаційної постіндустріальності, відбувалася швидка *професіоналізація аналітичної* діяльності, яка пов'язана з трьома процесами: по-перше, з ідентифікацією, нормуванням та технологізацією аналітики; по-друге, з перетворенням аналітики і засіб отримання заробітку та отримання доходів за допомогою продажу аналітичних послуг та швидкорозвинутому спеціальному ринку – ринку інтелектуальних послуг; по-третьому, професія аналітика, в її багатогранності конкретних спеціалізацій, стала масовою та освітньоорєнтованою (має систему остньо-професійної підготовки) професією.

Освітня аналітика - це цілісна сукупність принципів методологічного, організаційного і технологічного забезпечення індивідуальної і колективної розумової діяльності, яка дозволяє ефективно оброблювати інформацію з метою удосконалення якості існуючих і набуття нових знань, а також підготовки інформаційної бази для прийняття оптимальних управлінських рішень в галузі освіти

Освітня аналітика — теоретико-прикладна, цілісна система наукового знання щодо процесу, суб'єктів, методів та процедур підготовки, ухвалення та реалізації управлінських рішень в галузі освіти. Основними структурними елементами або підсистемами, що формують сучасний зміст освітньої аналітики як явища та відповідного поняття, є відносно самостійні, із власним методологічним статусом знання щодо:

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 46 з 58	

- освітнього аналізу,
- освітнього прогнозування, консультування,
- теорії прийняття управлінських рішень.

Особливістю освітньої аналітики, як практичної діяльності з аналізу та синтезу інформації щодо конкретної управлінської ситуації, є обов'язкова наявність певного масиву даних для аналізу, певної системи інформаційних ресурсів. Галузева аналітика застосовує в своїй організаційній основі ті інформаційні ресурси, які виробляє (продуктує) галузь, в якій здійснюється ця аналітика. Отже для галузевої аналітики важливою є наявність галузевих інформаційних ресурсів.

Галузева аналітика, частиною якою виступає освітня аналітика, зумовлює наявність специфікації аналітиків відповідно до предметного поля, в якому знаходить об'єкт галузевої аналітики. Така специфікація зумовлена тим, що аналітику, який працює в певній галузі слід досконало знати свої галузеві інформаційні ресурси, як інтелектуальну базу аналізу, особливості функціонування цієї сфери, зокрема особливостей управлінських процесів, що в ній відбуваються, тенденцій й її розвитку, проблем гальмування окремих або занепаду.

Галузевий аналітик – це спеціаліст, який добре знається на процесах, що відбуваються в певній галузі, має знання загальноаналітичної методології, технології та організації, а також уміння застосувати свої знання з загальної (теоретичної) аналітики для потреб аналізу функціонування конкретної галузі, як в цілому, так і складових цієї галузі.

В контексті освітньої аналітики такий фахівець має добре знати закони та закономірності розвитку освітньої галузі, як соціального інституту, структуру галузі, її структурні елементи та їх зміст, та інші особливості галузі.

Галузевий аналітик має розглядати галузь, в якій він працює, як складну динамічну систему, розумітися на системоутворюючих її елементах. Важливим аспектом ту є те, що жодний соціальний інститут суспільства не знаходиться в ізоляції від інших соціальних інститутів, а навпаки знаходиться з ними у системній взаємодії, впливаючи один на одного. Це зумовлює *міжгалузевий характер освітньої аналітики*, як і будь якої іншої прикладної аналітики, що здійснюється в певній сфері. У цьому контексті галузевому аналітику має бути притаманне системне мислення, теоретико-методологічна та технологічні засади якого сьогодні активно закладаються в освітній процес

Діяльність в галузі освітньої аналітики – сукупність дій, пов'язаних з пошуком інформації, її аналіз, синтез, результатом якого є вироблення інформаційної продукції для задоволення конкретних інформаційних потреб, спрямованих на підвищення ефективності управлінської та іншої діяльності. ІАД має на меті пізнання сутності, причин, тенденцій розвитку подій і явищ в конкретній сфері або галузі діяльності, розгляд і оцінювання ситуацій, вироблення на основі аналізу й обробки інформації висновків, рекомендацій, коментарів для прийняття ефективного управлінського рішення; свідомий, цілеспрямований, конкурентний, скоординований процес вивчення конкретних обставин, подій, тенденцій, перспектив їх розвитку з метою окреслити цілісну картину того, що відбувається, а відтак прийняти ефективне рішення на основі виробленого інформаційного продукту.

Аналітична діяльність є основою аналітичного управління в галузі освіти.

Освітній консалтинг – процес консультування, заснований на інтелектуальній діяльності, результатом реалізації якої є сформована сукупність рекомендацій для системи освіти, що допомагають виявити проблеми, проаналізувати їх, а також надати рекомендації для вирішення цих проблем, прийняття оптимального рішення та сприяти, при необхідності, виконанню такого рішення для забезпечення ефективного функціонування системи освіти.

Мета освітнього консалтингу – забезпечити професійне вирішення проблем всіма заінтересованими сторонами (стейкхолдерами) в системі освіти за допомогою методів, технологій та

Система менеджменту якості.
Навчально-методичний комплекс
навчальної дисципліни
«Організація та управління
інформаційно-аналітичною діяльністю
в установах та організаціях»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
НМК 12.01.09– 43–2023

Стор. 47 з 58

інструментів

освітні

До основних функцій освітнього консалтингу:

соціальна функція (забезпечення взаємодії елементів соціальної системи в контексті формування і розвитку інтелектуального, наукового, технічного і кадрового потенціалу суспільства, його стійкого розвитку, формування особистості, основних професійних орієнтирів та сценаріїв);

управлінська функція (забезпечення організації та функціонування управлінської інфраструктури в системі освіти; формування підстав для прийняття доцільних управлінських рішень, забезпечення реалізації ефективного управлінського циклу);

комунікативна функція (забезпечення відповідної взаємодії з учасниками заінтересованих сторін (стейкхолдерами) в системі освіти);

гносеологічна функція (пізнання закономірностей розвитку системи освіти, на які зорієнтована консультативна діяльність, для вироблення доцільних рекомендацій);

практично-прикладна (забезпечення системи освіти рекомендаціями, що містять конкретно-впроваджувальні заходи для досягнення відповідної мети через прийняття певних управлінських рішень);

посередницька функція (добір ділових партнерів, виявлення перспективних об'єктів співробітництва в системі освіти, надання консультацій щодо ефективності та доцільності інституту стейкхолдерів);

навчальна функція (організація навчання, сприяння в проведенні різноманітних навчальних заходів, спрямованих на забезпечення якісного функціонування системи освіти);

інноваційно-впроваджувальна (надання консультацій щодо впровадження інноваційних технологій в систему освіти);

прогностична функція (прогнозування розвитку системи освіти як підстави консультування щодо розробки стратегій відносно окремих елементів цієї системи);

експертна функція (проведення експертизи системи освіти для вироблення рекомендацій щодо оптимізації якості освіти, освітньої діяльності та інших складових системи освіти).

Як практично-прикладній діяльності освітньому консалтингу притаманні такі принципи:

- принцип ефективності (переваги забезпечення ефективності функціонування та розвитку системи освіти із застосуванням освітнього консалтингу);
- принцип комплексності (надання консультацій щодо методів, форм, інструментів ефективного розвитку системи освіти в комплексі з іншими соціальними інститутами, вимогами суспільства сталого розвитку);
- принцип наукового підходу (застосування науково-обґрунтованих методів, засобів та інструментів в організації надання консультативних послуг в галузі освіти);
- принцип об'єктивності (консультативні послуги не можуть залежати від упередженості консультантів та їх особистих інтересів, не протирічати меті освіти, закономірностям розвитку системи освіти);
- принцип незалежності (відсутність тиску консультантів на замовників консультативних послуг щодо прийняття того чи іншого управлінського рішення, відсутність моментів агітації та схвалення до певних управлінських та організаційних дій).

О.к. – достатньо новий напрямок в інфраструктурі системи освіти, який потребує дослідження, узагальнення та пошуку шляхів його реалізації для забезпечення якості цієї системи.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 48 з 58	

Тема: Просування інформаційно-аналітичних продуктів в установах та організаціях та перспективи розвитку інформаційно-аналітичної діяльності в Україні та світі.

План

1. Проблеми розвитку інформаційно-аналітичної діяльності в Україні. Можливості подолання негативних явищ.
2. Перспективи розвитку інформаційних технологій в Україні і світі.

Рекомендована література

1. Азаренков, Г., Писарчук, О. Трансформація інформаційно-аналітичного забезпечення в управлінні сільськогосподарським підприємством. *Молодий вчений*, 2020. 5 (81). С.133-137. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-5-81-29>
2. Боднар І. Р. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах : підручник; Центр. спілка спожив. т-в України, Львів. торг.-екон. ун-т. - Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2018. 279 с.
3. Габро І. В. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах : методичні рекомендації до семінарських занять / І. В. Габро. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. 56 с.
4. Григораш С. М. Організація та управління діяльністю інформаційних установ : конспект лекцій. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. 234 с.
5. Ковальська Л. Інформаційно-аналітична діяльність сучасної бібліотеки. *Бібліотечний вісник*. 2021. № 3. С. 12-21.
6. Палій С. Сучасні тенденції розвитку інформаційно-аналітичного забезпечення у контексті прийняття ефективних управлінських рішень: (на прикладі органів державної влади України). *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, (10), 166–174. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.10.2022.269493>

Конспект лекції

Необхідність впровадження і використання інформаційно-аналітичних методик і технологій в Україні зумовлена: - практичною відсутністю прогнозованого і передбачуваного розвитку всіх процесів соціально-економічного і політичного життя українського суспільства; - нахабною і неконтрольованою поведінкою іноземних інформаційно-аналітичних структур, які використовують український інформаційний простір в своїх інтересах, що часто не відповідають українським потребам, а то і є відверто ворожими; - нагальною потребою змінити психологію і ментальність українських управлінців і бізнесменів приживленням у їх свідомості загальноновизнаного алгоритму управлінської діяльності: подумати - проаналізувати - спрогнозувати наслідки - зробити, а не навпаки; - суттєвою зміною реальних умов суспільно-економічного життя, інноваційним характером існування всіх об'єктів і систем; - ускладненням і пришвидшенням всіх процесів і явищ, що відбуваються, необхідності оперативно і об'єктивно та ефективно реагувати на ці швидкі зміни; - кризовими явищами в багатьох сферах не тільки українського суспільства, а й міжнародних структур, внаслідок несвоєчасних та неефективних управлінських рішень. Перелік аргументів на користь впровадження інформаційно-аналітичної діяльності можна було б продовжити, але чи не найвагомим аргументом на користь аналітики, на нашу думку, є те, що країни «золотого мільярда» є водночас визнаними світовими лідерами в інформаційно-аналітичній діяльності, практичному застосуванні відповідних методик і технологій в усіх сферах життя, що є, безперечно, закономірністю. Отже, наявний прямий зв'язок аналітики з успішним суспільним і економічним розвитком країн.

Рекомендована література

27. Азаренков, Г., Писарчук, О. Трансформація інформаційно-аналітичного забезпечення в управлінні сільськогосподарським підприємством. *Молодий вчений*, 2020. 5 (81). С.133-137. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-5-81-29>
28. Мулик Т. О., Федоришина Л. І. Організація аналітичної роботи в сільськогосподарських підприємствах: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2020. 236 с.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 49 з 58	

29. Габро І. В. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах : методичні рекомендації до семінарських занять / І. В. Габро. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. 56 с.
30. Григораш С. М. Організація та управління діяльністю інформаційних установ : конспект лекцій. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. 234 с.
31. Демчина Л. І. Аналітична інформація як засіб підготовки управлінських рішень органами місцевого самоврядування. *International Academy Journal Web of Scholar*. 2020. 4(46). С. 32 – 37.
32. Інформаційний ринок продуктів і послуг : консп. лекцій / уклад. І. О. Давидова. Харків: ХДАК, 2016. 69 с.
33. [Ковальська Л.](#) Інформаційно-аналітична діяльність сучасної бібліотеки. *Бібліотечний вісник*. 2021. № 3. С. 12-21.
34. Конспект лекцій з дисципліни «Технологія діяльності аналітиків та обліково-аналітичне забезпечення фінансово-економічної безпеки» для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» спеціалізації «Управління фінансово-економічною безпекою» / Ж. С. Шило. Рівне: НУВГП, 2017, 85 с.
35. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Інформаційна діяльність в державних установах» для студентів денної і заочної форм навчання за спеціальністю 029 – «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» освітнього ступеня «Магістр» / Уклад. В. І. Саранча. Кременчуг, 2018. URL: http://document.kdu.edu.ua/metod/2018_445.pdf
36. Мейко О.В. Сутність інформаційно-аналітичної діяльності у прийнятті рішень щодо формування структур прикордонних підрозділів. *Право та державне управління*, 2020. №2. С. 176 – 180.
37. Мельничук Ю. Теоретико-методологічні засади формування проектно-аналітичної компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі фахової підготовки. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Сер.: Педагогічні науки*. Хмельницький: вид-во НАДПСУ, 2017. № 3(10). С. 196–204.
38. Муковський І.Т., Міщенко А.Г., Шевченко М.М. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах: Навч. посіб. / Муковський І.Т., Міщенко А.Г., Шевченко М.М. - К.: Кондор, 2012. - 224 с
39. Боднар І. Р. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах : підручник; Центр. спілка спожив. т-в України, Львів. торг.-екон. ун-т. - Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2018. 279 с.
40. Попова Н. В. Маркетингові комунікації : підручник / Н. В. Попова, А. В. Катаєв, Л. В. Базалієва, О. І. Кононов, Т. А. Муха ; під загальною редакцією Н. В. Попової. Харків: «Факт», 2020. 315 с.
41. Палій С. Сучасні тенденції розвитку інформаційно-аналітичного забезпечення у контексті прийняття ефективних управлінських рішень: (на прикладі органів державної влади України). *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, (10), 166–174. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.10.2022.269493>
42. Самойленко М. В., Пашенко Г. В. Вдосконалення інформаційного забезпечення діяльності підприємства ТОВ «КОНСТАНТА+». URL: [http://www.file:///C:/Users/user/Downloads/1248-2528-1-SM%20\(2\).pdf](http://www.file:///C:/Users/user/Downloads/1248-2528-1-SM%20(2).pdf)
43. Юрченко О.А. Етичні засади в професії документознавця та інформаційного аналітика / UDC 001.1; S 40. *Scientific Collection «InterConf»*, (95): with the Proceedings of the 2 nd International Scientific and Practical Conference «Scientific Goals and Purposes in XXI Century» (January 19-20, 2022). Seattle, USA: ProQuest LLC, 2022. P. 491-499.

	<p>Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»</p>	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 43–2023
		Стор. 50 з 58	

**Міністерство освіти і науки України
Національний авіаційний університет**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ
КУРСОВОГО ПРОЄКТУ ТА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

ІНФОРМАЦІЙНА, БІБЛІОТЕЧНА ТА АРХІВНА СПРАВА

Методичні рекомендації до виконання курсових проєктів/курскових та кваліфікаційних робіт для здобувачів вищої освіти ОС «Бакалавр», ОС «Магістр» спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

2023

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09–43–2023
		Стор. 51 з 58	

УДК 002: 004.9(076.5)

Укладач *І. І. Тюрменко* – д-р іст.наук, професор

Рецензент: *Т. А. Бевз* – д-р іст. наук, професор, гол. наук. співр. Інститут національних та етнополітичних досліджень ім. І. Ф. Кураса

Затверджено Науково-методично-редакційною радою Національного авіаційного університету (протокол № 5/22 від 18.11. 2022)

Інформаційна, бібліотечна та архівна справа : метод. рекоменд. до виконання курсових проєктів/курскових та кваліфікаційних робіт /уклад. *І. І. Тюрменко*, К.: НАУ, 2023. 40 с.

Пропоновані рекомендації до виконання курсових проєктів/ курсових та кваліфікаційних робіт уміщують правила їх написання й оформлення, вимоги до академічного письма та порядку викладення результатів.

Для здобувачів вищої освіти ОС «Бакалавр» та ОС «Магістр» спеціальності 029 «Інформаційна бібліотечна та архівна справа» освітньої програми «Документознавство та інформаційна діяльність», «Інформаційна

Система менеджменту якості.
Навчально-методичний комплекс
навчальної дисципліни
«Організація та управління
інформаційно-аналітичною діяльністю
в установах та організаціях»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
НМК 12.01.09– 43–2023

Стор. 52 з 58

Зразок

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
Кафедра історії та документознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____ Ірина ТЮРМЕНКО
«28» серпня 2023 р.

**Перелік теоретичних питань та типових завдань для розв'язку
для проведення модульної контрольної роботи**

1. Інформаційно-аналітична діяльність як специфічний різновид людської діяльності.
2. Роль інформації в системі суб'єктно-об'єктних відносин інформаційно-аналітичної діяльності.
3. Інформаційно-аналітична служба та її функції.
4. Поняття та сутність інформаційно-аналітичного процесу.
5. Ієрархія інформації.
6. Критерії оцінювання аналітичної інформації. Поняття правового регулювання.
7. Система законодавчого забезпечення інформаційно-аналітичної діяльності в Україні.
8. Державна інформаційна політика.
9. Поняття «суб'єктів інформаційних відносин».
10. Основні джерела інформації.
11. Офіційні та неофіційні джерела інформації. Інформаційні посередники та їх різновиди.
12. Електронні джерела інформації.
13. Інформаційні посередники.
14. Місце ІАД у сфері управління.
15. Технології ІАД у сфері управління.
16. Інформаційне забезпечення управління.
17. Управлінська інформація та її категорії. Консолідована інформація.
18. Поняття органів державної влади. ІАД як обов'язковий елемент державного управління.
19. Урядові та неурядові інформаційно-аналітичні служби.
20. Поняття органів центрального виконавчої влади та місцевого самоврядування, їх інформаційно-аналітичні функції.
21. Завдання та функції інформаційно-аналітичних служб виконавчого апарату органів місцевого самоврядування.
22. Структура інформаційно-аналітичних підрозділів органів місцевого самоврядування та їх інформаційно-аналітичні документи.
23. Надання інформаційно-аналітичних послуг органами місцевого самоврядування.
24. Правова база функціонування ІАД в системі забезпечення національної безпеки.
25. Проблеми ІАД в галузі національної безпеки. Збір, обробка, аналіз інформації щодо процесів забезпечення національної безпеки.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09–43–2023
		Стор. 53 з 58	

26. Технології організації інформаційно-аналітичної діяльності у сфері фінансово-економічної безпеки.
27. Сутність та структура інформаційно-аналітичних технологій у сфері фінансово-економічної безпеки. Інтегровані інформаційно-аналітичні системи та їх використання.
28. Моніторингові, ініційовані, кумулятивні аналітичні спостереження.
29. Створення інформаційно-аналітичних систем в галузі фінансово-економічної безпеки, технології та методики створення. Модель інформаційно-аналітично та прогнозної підтримки.
30. Організація інформаційно-аналітичної діяльності в службі статистики.
31. Поняття Головного управління статистики. Процес виробництва статистичної інформаційно-аналітичної продукції. Специфіка управління інформаційно-аналітичною діяльністю в службі статистики.
32. Структура та організація інформаційно-аналітичної системи управління діяльністю сільськогосподарських підприємств.
33. Інформаційно-аналітична система управління. Закони системного функціонування.
34. Структурно-логічний ланцюг перетворення первинних даних в інформаційно-аналітичну систему управління сільськогосподарських підприємств.
35. Інформаційно-аналітичні служби агропідприємств України та світу.
36. Організація інформаційно-аналітичної діяльності міжнародних неурядових організацій.
37. Інформаційно-аналітична функція міжнародних неурядових організацій. Різновиди ІАД в міжнародних неурядових організаціях.
38. Управління ІАД. Інформаційні та аналітичні продукти міжнародних неурядових організацій та їх методологія.
39. Організація інформаційно-аналітичної діяльності в міжнародних відносинах.
40. Поняття інформаційно-аналітичної діяльності в міжнародних відносинах. Збір, аналіз, інтерпретація, поширення інформації.
41. Організація інформаційно-аналітичної діяльності в бібліотечних та архівних установах.
42. Зв'язок ІАД з видами бібліотечної роботи. Інформаційно-аналітичний сервіс бібліотек.
43. Інформаційно-аналітичні продукти в бібліотечній сфері. Специфіка організації ІАД в бібліотечній галузі.
44. Особливості здійснення та управління ІАД в архівних установах.
45. Організація інформаційно-аналітичної діяльності в галузі освіти та науки.
46. Особливості здійснення ІАД в галузі освіти та науки. Спеціалізовані джерела інформації та методи їх аналізу.
47. Організація ІАД в науковій установі.
48. Структура та завдання відділів інформаційно-аналітичного забезпечення вищого навчального закладу.
49. Проблеми розвитку інформаційно-аналітичної діяльності в Україні.

Система менеджменту якості.
Навчально-методичний комплекс
навчальної дисципліни
«Організація та управління
інформаційно-аналітичною діяльністю
в установах та організаціях»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
НМК 12.01.09–43–2023

Стор. 54 з 58

Зразок

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Зразок

ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
Кафедра історії та документознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Ірина ТЮРМЕНКО

«_____» _____ 2023 р

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 1
з дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»

Білет № 1

1. Визначте особливості здійснення інформаційно-аналітичної діяльності в галузі освіти.
2. Дайте характеристику спеціалізованим джерелам інформації в інформаційно-аналітичній діяльності

Розробник:

к.і.н., доц. Янна ЧЕПУРЕНКО

Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09–43–2023
	Стор. 55 з 58	

Зразок

**НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ ТА ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____Ірина ТЮРМЕНКО
«_____»_____2023 р.

**ПРИКЛАД ТИПОВОГО ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО
БІЛЕТУ**

з дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»

Білет №21

1. Дайте характеристику процесу виробництва статистичної інформаційно-аналітичної продукції.
2. Розкрийте зміст і напрями державної інформаційної політики.
3. Визначте місце інформаційно-аналітичної діяльності у сфері управління

Розробник:

к.і.н., доц. Янна ЧЕПУРЕНКО

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09–43–2023
		Стор. 56 з 58	

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	зміненого	заміненого	нового	анульованого			

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЙ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності